

روانشناسی رشد ۲

چرخه رشد از کودکی تا پیری

از سری کتاب‌های جامع روان‌آموز (درس نامه + تست) ۹۵ درصد تطابق با کنکور سال گذشته

منطبق بر محتوای کلاس‌های جامع روان‌آموز

شامل تست‌های کنکور سال‌های اخیر

سه مرحله آزمون جامع کشوری رایگان

بروزرسانی دائمی در طول سال تحصیلی ۱۴۰۳

مقدمه مؤلف

افراد در هر سنی، ویژگی‌های خاص خودشان را دارند، یک کودک دبستانی زمین تا آسمان با یک نوجوان متفاوت است. برخلاف آنچه در گذشته تصور می‌شد، افراد در دوره‌های سنی بالاتر هم ویژگی‌های خاص خودشان را دارند و فقط در حال تکرار گذشته نیستند. رشد هرگز متوقف نمی‌شود، ما در هر سنی نیازهایی داریم که شیوه برخورد خاص خودش را می‌طلبد. به همین دلیل، شناخت چرخه زندگی برای هر روانشناسی واجب است. برای رسیدن به این دانش، انتخاب درستی کرده‌اید. در جلد دوم کتاب روانشناسی رشد روان آموز با ابعاد مختلف جسمانی، شناختی و هیجانی در چرخه زندگی از کودکی تا پیری آشنا خواهید شد و حتی خواهید دید که شیوه مواجهه با مرگ چقدر اهمیت دارد. علاوه بر این، با مطالعه این کتاب شما تبدیل به داوطلبی قوی در این درس مهم کنکور ارشد و دکتری روانشناسی خواهید شد. برای رسیدن به این هدف در زمان مطلوب، نیاز ندارید که کتب حجیمی بخوانید. شما در کتاب پیش‌رو به شکل کامل و در عین حال خلاصه، با مطالب چرخه زندگی از کتب روانشناسی رشد و تحول انسان پاپالیا و روانشناسی رشد لورابریک (دو جلد) و برخی نکات تکمیلی از کتاب روانشناسی ژنتیک منصور آشنا می‌شوید. برای محک زدن خودتان نیز می‌توانید به تست‌های سال‌های گذشته کنکور ارشد و دکتری در انتهای هر فصل، پاسخ دهید. همچنین مطالب این کتاب در کلاس مجازی روانشناسی رشد تدریس شده است که می‌تواند برای فهم بهتر و جمع‌بندی مهم‌ترین نکات آن کمک بزرگی باشد. دیگر به جز اتکای شما به خودتان، برای کسب یک درصد طلایی در کارنامه، چه چیزی باقی می‌ماند؟ امیدواریم این کتاب بتواند به شما کمک کند که یک روانشناس آگاه و یک داوطلب موفق باشید. مثل همیشه، مشتاقانه پذیرای نظرات ارزشمند شما برای بهبود این کتاب هستیم، برای ثبت ایده‌های خود می‌توانید از QR code داخل کتاب استفاده کنید.

زینب خجوی، بهار و تابستان ۱۴۰۳

علم هم برای خودش سلسله مراتبی دارد؛ مثلاً اولین سطح علم، چارچوب‌های ثابت‌اند؛ مثل پل‌ها و ساختمان‌ها که مطالعه آن کار مهندسان عمران است. در سطح دوم به ساعت‌واره‌ها می‌رسیم، مثل ساعت و موتور خودرو که بر خلاف سطح قبل، حرکت هم می‌کنند. مهندسی مکانیک این موارد را بررسی می‌کند. در سطح سوم، دستگاه‌های برنامه‌پذیر قرار می‌گیرند؛ مثل ترموستات که علاوه بر حرکت کردن، می‌شود به آن برنامه داد. برنامه‌نویسی کامپیوتر و علم مهندسی کنترل، در این سطح است. سطح بعدی سلول است؛ تک‌یاخته زنده‌ای که مستقلاً می‌تواند تولید مثل کند و با محیط ارتباط برقرار کند. دنیایی خیلی پیچیده‌تر از دنیای مهندسی! رشته‌های زیست‌شناسی و ژنتیک در این سطح از علم فعالیت می‌کنند. سطح بعدی گیاه و اندام‌هاست؛ مجموعه‌ای از سلول‌ها که باهم تقسیم وظیفه می‌کنند و هرکدام کاری را به عهده می‌گیرند. رشته‌های پزشکی و گیاه‌شناسی در این سطح مشغولند. سطح بعدی حیوانات هستند و از اینجا آگاهی آغاز می‌شود؛ جاندارانی که آموزش‌پذیرند و از تجربه‌های قبلی خود درس می‌گیرند. روانشناسان رفتارگرا و کسانی که حیوانات را آموزش می‌دهند، در این سطح فعالیت می‌کنند. سطح بعدی فهم و تحلیل هیجانات و رفتار انسان خودآگاه است که به لحاظ پیچیدگی فراتر از تمام علوم پزشکی و مهندسی است و در بالاترین سطوح علم قرار می‌گیرد. جایی که شما با شگفتی‌های ذهن انسان روبه‌رو می‌شوید و مسائلی را حل می‌کنید که علوم پزشکی و مهندسی، نه تنها نمی‌توانند راه‌حلی برایشان ارائه دهند، بلکه حتی ابزاری برای پیدا کردن مسئله ندارند. اینجا آغاز دنیای روانشناسی است. خوشحالیم که در رویای بزرگ اکتشاف این سرزمین شگفت‌انگیز، قدم به قدم همراه شما هستیم!

روایت از زندگی کن!

مشاوره بروکا

در کنار منبعی قابل اطمینان برای دریافت پاسخ‌های فوری، اهمیت برخورداری از راهنمایی‌های عمیق یک مشاور دلسوز، چیزی نیست که بشود آن را نادیده گرفت. همراهی که برای هر روز از مسیر پیش‌رویتان نقشه‌ای تسهیل‌کننده ترسیم کند و از پستی و بلندی‌های مسیر، به سان فرصتی برای تقویت مهارت‌های شما بهره‌گیرد. روان‌آموز برای ایجاد پلی بین داوطلبان کنکور کارشناسی‌ارشد روانشناسی با مشاوران تحصیلی متخصص در حوزه تحصیلات تکمیلی، پلتفرم بروکا را ایجاد کرده است. با استفاده از این سرویس، شما و هر داوطلب دیگری پس از مشاهده رزومه تحصیلی مشاورین بروکا، به سادگی قادرید مشاور مورد نظر خود را انتخاب کرده و به کمک او به تمام سؤالات و دغدغه‌هایی که در مسیر کنکور با آن‌ها مواجه شده‌اید، بپردازید. طرح مشاوره بروکا با ایجاد یک چرخه توانمندسازی و تبدیل داوطلب کنکور به مشاور کنکور، یکی از بزرگترین دست‌آوردهای ما در مجموعه روان‌آموز است. از آنجایی که اغلب مشاورین بروکا از رتبه‌برترهای کنکورهای سال‌های گذشته بوده‌اند، با تمام مسائل موجود در مسیر کنکور ارشد و دکتری آشنایی داشته و در نتیجه داوطلبین، پاسخ تمامی سؤالات خود اعم از انتخاب گرایش مورد علاقه، انتخاب مهم‌ترین منابع، روش مطالعه مخصوص هر درس، تکنیک‌های تست‌زنی، ظرفیت‌های پذیرش و ... را از مشاور خود دریافت می‌کنند و با قدم‌های محکم‌تر و مطمئن‌تری مسیر موفقیت خود را پی‌ریزی کرده و مشابه سالیان گذشته حامل برترین رتبه‌های کنکور خواهند بود.

شاید برای شما هم اتفاق افتاده باشد که وقتی برای اولین بار در مسیر جدیدی قدم گذاشته‌اید، ابهام زیاد و ترس از اشتباه کردن، موجب افول از سرعت و کیفیت مطلوبتان شده باشد یا با انتخاب‌های ناآگاهانه یا به بیراهه گذاشته باشید. اصلاً یک وقت‌هایی کار به جایی می‌کشد که باید یک نفر باشد تا کاملاً مستدل و حساب‌شده بتواند پاسخ سؤالات دور و دیرتان را به درستی و از سر حوصله بدهد. در همین راستا بود که SOS، یکی از پروژه‌های تخصصی روان‌آموز، طراحی و راه‌اندازی شد. اکنون ۳ سال از اولین اجرای آزمایشی آن می‌گذرد و جز محبوب‌ترین و راهگشاترین خدمات ما در بین مخاطبینمان شناخته می‌شود. وجه برتری طرح SOS نسبت به هر مشاوره دیگری، دسترسی پذیری آبی و لحظه‌ای آن است. شما داوطلبین در هر زمان و هر شرایطی که نیاز به راهنمایی حرفه‌ای در حیطه‌های متنوع کنکور داشته باشید، در کوتاه‌ترین بازه زمانی ممکن، می‌توانید از طریق تماس تلفنی یا پُرکردن فرم مشخصات در سایت روان‌آموز، به مشاورین طرح SOS متصل شوید. این مشاورین با تجارب ارزشمند و آموزش‌های آکادمیک در حیطه کنکور روانشناسی در مقاطع مختلف، آماده ارائه اطلاعات کامل در حوزه‌های متنوعی از جمله انتخاب منابع، روش‌های برنامه‌ریزی، زمان‌بندی و شیوه ثبت‌نام کنکور و ... هستند. شگفتی این طرح در این است که به صورت کاملاً رایگان در حال اجراست. همچنین در پایان هر جلسه ۱۵ دقیقه‌ای، با اعلام میزان رضایت خود از مکالمه، می‌توانید ما را در بهبود روند پاسخ‌دهی، یاری کنید.

کتاب‌های جامع

در مسیر ارتقای دانش آکادمیک، هیچ چیز به اندازه مطالعه مستقیم کتاب‌های مرجع، مؤثر نیست؛ با این حال در سال کنکور اوضاع کمی متفاوت است. شما یا هر داوطلب کنکوری برای مدیریت بهینه زمان و انرژی محدود خود و کسب نتایج مقبول، نیاز به عوامل تسریع‌کننده و تسهیل‌گر دارید. یک نمونه بارز از این عوامل، کتاب‌های جامع کمک‌آموزشی است که با توجه به نیازهای محتوایی شما برای یادگیری عمیق و پاسخ‌دهی به تست‌های کنکور و بر اساس اصلی‌ترین و مهم‌ترین منابع دست‌اول نگاشته شده‌اند. تحلیل کامل سؤالات سال‌های گذشته و کاوش خط فکری طراحان تست‌های کنکور، پایه و اساس اصلی گزینش و تألیف محتوای آن‌هاست. این منابع، دست برنده‌ای هستند که اگر دقیق و کامل به آن‌ها بپردازید، چه داوطلب کنکور ارشد با کارشناسی مرتبط باشید و چه رشته کارشناسی خود را تغییر داده باشید، می‌توانند نسبت به سطح فعلیتان، دانش شما را چندین پله افزایش دهند. همچنین ساختار یکپارچه و قاعده‌مندی آن‌ها در شیوه ارائه محتوا از جمله مجهز بودن به نمودارهای شماتیک ابتدای هر فصل، درس‌نامه‌های مفصل، خلاصه‌های پایان فصل مناسب، پاسخ‌های تشریحی طبقه‌بندی شده، متن روان و پوشش‌دهی بالای سؤالات کنکور اشاره کرد. ما در روان‌آموز به سبب اعتقادمان به اصلاح مداوم و به مدد تیم گسترده تولید، هر سال دست به ویرایش‌های صوری و محتوایی بنیادین در محصولات چاپی و الکترونیکیمان می‌زنیم تا بتوانیم پیوسته و بلاوقفه استانداردهای منطقی و منحصربه‌فردی را در حیطه تخصصمان ارائه دهیم.

کتاب‌های مرجع

روی صحبت ما با شماست؛ شمایی که به نحوی یا به دلیلی این کتاب را در دست دارید. اگر داوطلب کنکور هستید، اگر دانشجوی روانشناسی یا سایر رشته‌های مرتبطید، اگر در این حیطه از تخصص خوبی برخوردارید و یا صرفاً از طرفداران و علاقمندان این علم عمیق هستید، گشت و گذار در میان کتاب‌های مرجع، برایتان خالی از لطف نخواهد بود. این گلزار، معطر به عطر صفحات طیف گسترده‌ای از کتاب‌هایی است که روان‌آموز با هدف ارتقا سطح کیفی دانش شما و تکمیل سبد خریدتان تدارک دیده است. مجموعه‌ای که بدون تردید کتاب‌های نام‌آشنایی مثل هیلگارد و فیرس تا کتاب‌های گمنام‌تری که چه بسا به راحتی قابل دسترسی نیستند را در بر گرفته است. وجود بیش از دو هزار عنوان کتاب مرجع، در کنار کتاب‌های جامع و تألیفی، آن هم با تخفیفاتی بیش از سقف معمول بازار، فروشگاه روان‌آموز را به مرجعی ایده‌آل و قابل اطمینان بدل کرده است؛ به نحوی که به راحتی و بدون نیاز به مراجعه به سایت‌ها و فروشگاه‌های مختلف، در کمترین زمان ممکن می‌توانید پاسخ همه نیازهای خود را در روان‌آموز بیابید. علاوه بر تنوع فوق‌العاده، موجودی مثبت تمام کتاب‌های مرجع در انبار روان‌آموز، بسته‌بندی منحصر به فرد همراه با هدایای کوچک غافل‌گیرکننده، تخفیفات ویژه، ارسال رایگان سفارش‌های بیش از یک میلیون تومان در سریع‌ترین زمان ممکن و برخورداری از خدمات تیم پشتیبانی نیز از دیگر مزایای تهیه کتاب‌های مرجع از فروشگاه روان‌آموز است.

درصد تطابق

می‌دانید که با مطالعه دقیق و کامل کتاب‌های جامع روان‌آموز، می‌توانید در هر درس، درصد بالایی در آزمون کسب کنید. برای تأیید این سخن، روان‌آموز هر سال با ارائه فایل مستندات دقیق، میزان پوشش‌دهی کتاب‌ها را محاسبه و منتشر می‌کند. درصد تطابق کتب روان‌آموز با کنکور کارشناسی ارشد روانشناسی سال ۱۴۰۳ نیز به شرح زیر است:

برای دانلود فایل مستندات، QRcode مقابل را اسکن کنید.

به نظر شما هواپیما چند درصد زمان پرواز را در مسیر از پیش تعیین شده حرکت می‌کند؟ صفر درصد! سیستم خلبان خودکار، در هر ثانیه هزاران بار اختلاف موقعیت فعلی هواپیما را با موقعیتی که باید در آن باشد، محاسبه کرده و دستورهای اصلاحی مورد نیاز را صادر می‌کند. رولف دوبلی در کتاب «هنر خوب زندگی کردن» می‌گوید: اصلاح، یک جزء همیشگی در مسیر زندگی است و رمز بقا و ماندگاری محسوب می‌شود.

ما هم در روان‌آموز هر چند تمام تلاشمان را برای ارائه بی‌عیب و نقص تمام کتاب‌ها انجام می‌دهیم اما معتقدیم، اصلاحات و اضافات را نباید دست‌کم گرفت. علاوه بر اینکه هر ساله پس از برگزار شدن کنکور، اقدام به جمع‌آوری اطلاعات به‌روز در تمامی درس‌ها مطابق با آخرین تغییرات کتاب‌های مرجع و منبع اصلی و شیوه طراحی تست طراحان کنکور می‌کنیم؛ کاری که کمتر مؤسسه‌ای می‌کند، اما باز هم پس از انتشار، این روند را متوقف نمی‌کنیم. مؤلفین و همکاران روان‌آموز همه‌روزه در حال مطالعه و تفحص در باب مباحث علمی و مشاوره‌ای کنکور هستند تا چنانچه محتوا و مطالب جدیدی به دستمان رسید، آن‌ها را با شما نیز به اشتراک بگذاریم. از آن‌جا که ما خود را در قبال داوطلبین و مخاطبینمان متعهد و مسئول می‌دانیم، این پرسه پیچیده و سخت برایمان شیرین و اثربخش است. ما در طول یک سال تحصیلی از این طریق با تمام افرادی که کتاب‌ها را تهیه کرده‌اند در ارتباط خواهیم بود و در صورت لزوم، محتواهای مکمل از جمله مقالات، مطالب علمی جدید و تست‌های مرتبط را در لینک‌های مربوطه بارگذاری خواهیم کرد. لازم به ذکر است استفاده از محتوای مکمل، فقط در همان سال و ویژه داوطلبانی است که کتب چاپ جدید را تهیه کرده‌اند. اطلاع‌رسانی‌ها در مورد انتشار محتوای جدید از طریق کانال‌های روان‌آموز در شبکه‌های اجتماعی انجام خواهد شد.

%۸۵

%۸۵

%۸۵

%۱۰۰

%۸۰

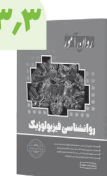
%۹۵

%۹۳,۳

%۹۳,۳

%۹۹,۲

%۸۵

کلاس‌های نکته و تست

ماه‌های آخر، غالباً مهم‌ترین و سرنوشت‌سازترین بازه برای شماست؛ بازه‌ای که نیازمند انتخاب‌ها و تصمیمات صحیح و هوشمندانه است. کلاس‌های نکته و تست این امکان را برایتان فراهم می‌کند تا با سبک و سیاق سؤالات کنکور خو گرفته و با خط مشی طراحان آشنا شوید. در مقابل کلاس‌های جامع که بیشتر متمرکز بر تدریس کامل نکات مهم منابع اصلی هستند و در کنار آن به تست‌ها هم می‌پردازند، کلاس‌های نکته و تست ماهیتشان حل سؤالات کنکور ده پانزده سال اخیر و مرور نکات مهم مطرح‌شده در این تست‌ها است. وجه تمایز مثبت این کلاس‌ها با مطالعه صرف تست‌های کنکور، رفع اشکال با همراهی مدرسان موفق است که به طور کامل به عناوین درسی مربوطه و سؤالات کنکور مسلط بوده و غالباً خود یکی از رتبه‌برترهای سال‌های گذشته بوده‌اند. همچنین این کلاس‌ها مملو از نکات کلیدی و سؤال خیزی است که در حین پاسخ‌گویی به تست‌ها، بازگو می‌شوند و به این ترتیب، این جلسات نه چندان طولانی، بستری مناسب و اثربخش برای جمع‌بندی، مرور و تثبیت مطالب نیز محسوب می‌گردند.

کلاس‌های جامع

یادگیری به طرق مختلفی اتفاق می‌افتد. بعضی اوقات خواندن یک کتاب و گاهی هم دیدن یک کلاس می‌تواند اثرات ژرفی بر ذهن شما بگذارد و تحقق اهدافتان را ملموس‌تر کند. با مشاهده کلاس‌های جامع روان‌آموز، گوش دادن فعال را خواهید آموخت و با همراهی مدرسینی کاربرد با قدرت بیان و سطح سواد بالا، فهم پیچیده‌ترین مطالب برایتان شیرین خواهد شد. کلاس‌های مجازی جامع که در بستر اینترنت و به صورت آفلاین و ضبط شده در استودیو ارائه شده‌است، به مدت یک‌سال قابلیت مشاهده و تکرار نامحدود دارد و با صرفه‌جویی در وقت شما، انتخاب ارزشمندی در دوران کنکور محسوب می‌شوند. در انتهای هر جلسه از این کلاس‌ها، آزمونک‌هایی برگزار می‌شود که هم به تثبیت مطالب کمک کرده و هم ارزیابی مناسبی از میزان فهم و یادگیری‌تان ارائه می‌نماید. پیش از این گفتیم که به روز بودن، از افتخارات روان‌آموز است؛ در همین راستا به‌روزرسانی‌ها و اصلاحاتی که همه ساله در خصوص کلاس‌های جامع ترتیب داده می‌شوند، برای داوطلبانی که قبلاً اقدام به تهیه کلاس‌ها نموده‌اند نیز اعمال می‌گردد.

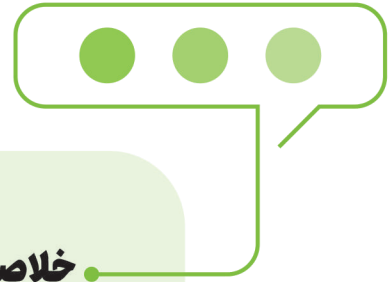
فلش کارت‌های نارنگی

دقیقه‌ها، ارزشمندترین دارایی ما هستند و استفادهٔ بهینه از آن‌ها، رمز موفق شدن در هرکاری است اما همهٔ شما زمان‌های بلااستفاده‌ای دارید که درمسیرهای رفت و آمد، فواصل بین ساعات مطالعاتی، انتظار برای شروع کلاس‌ها و یا حتی در پایان شب و پیش از خواب از دست می‌روند. اینجاست که فلش‌کارت‌های نارنگی در هیبت قهرمان‌هایی کوچک ولی کار راه‌انداز، پا به عرصهٔ میدان گذاشته و شما را از حمل کتاب‌های سنگین و قطور، نجات می‌دهند! فلش‌کارت‌های سؤال و پاسخ کوتاه نارنگی، همیشه همراه شما هستند، فرصت‌هایتان را به بهترین شکل احیا کرده و کمک می‌کنند تا مطالبی را که قبلاً مطالعه کرده‌اید، مرور و ارزیابی کنید. این کارت‌ها برای ایجاد آمادگی در آزمون‌های مختلف سراسری و کلاسی از جمله کنکور و امتحانات دانشگاهی، بسیار مفیدند و مهم‌ترین نکات کتاب‌های مرجع را به صورت دسته‌بندی‌شده، در عناوین درسی مختلف پوشش داده‌اند. اگر از رتبه‌برترها و نارنگی‌خورده‌های قدیمی‌تر روان‌آموز بپرسید، حتماً به شما خواهند گفت که در روزهای سخت و پرچالش پیش از کنکور، لذت خوردن یک پَر نارنگی آب‌دار، خوشمزه و سرشار از ویتامین، با هیچ چیز دیگری قابل قیاس نیست!

کارگاه‌های آموزشی

هر فصل از داستان زندگی، چالش‌های مخصوص به خودش را دارد. حتی اگر شما پیروز میدان قبلی بوده باشید، برای مبارزه در نبرد امروز، باید دوباره تحت تمرینات حرفه‌ای و درست قرار بگیرید تا ورزیده و آماده شوید. این نزدیک‌ترین و ساده‌ترین استعاره برای موفقیت در کنکور است. خیلی از دوستان شما در سالیان گذشته توانسته‌اند با روش‌های منحصر به فرد خود، موفق به کسب درصد‌های بالا و لمس رویاهای تحصیلی و شغلی‌شان شوند؛ شما هم می‌توانید با پیدا کردن مسیر درست، این جاده را با کمترین خطرات پشت سر بگذارید. اما مسیر درست کدام است؟ روان‌آموز که هدفش همراهی همه‌جانبهٔ داوطلبین کنکور و علاقه‌مندان به روانشناسی بوده و هست، برای این مرحله هم تدبیری اندیشیده است. ما سعی کرده‌ایم بستری فراهم کنیم تا در طی سال، با برگزاری کارگاه‌های آموزشی متعدد، با موضوعات مختلف و اساتید متخصص، بتوانیم در ایجاد نگرشی واقع‌بینانه و شناختی درست در هر یک از شما نقشی مثبت ایفا کنیم. درون‌مایهٔ کارگاه‌های آموزشی، غالباً مبتنی بر مباحث مشاوره‌ای از جمله ارائهٔ اطلاعات جامع دربارهٔ کنکور، بررسی و معرفی رشته‌ها و گرایش‌های مختلف، انتخاب بهترین منابع، چگونگی برنامه‌ریزی و مطالعه متناسب با سبک‌های یادگیری، مدیریت فردی و ... است. دغدغه‌هایی که هر یک از شما در برهه‌های زمانی گوناگون با آن‌ها مواجه هستید، در کارگاه‌های آموزشی روان‌آموز، مورد کالبدشکافی قرار گرفته و سعی می‌شود تا درست‌ترین روش مدیریت این موارد آموزش داده شود. برای اطلاع از زمان برگزاری و شرکت در کارگاه‌های روان‌آموز، حتماً سایت و شبکه‌های اجتماعی ما را دنبال کنید.

خلاصه‌های الکترونیک

روان‌آموز برای شمایی که تمایل به آشنایی و مطالعه کتاب‌های مرجع روانشناسی به زبان اصلی دارید اما زمان یا دانش کافی برای مطالعه آن‌ها را ندارید، اقدام به تهیه فایل‌های خلاصه الکترونیک با نام «منشورهای روان‌آموز»، نموده است. کتاب‌های سنگینی که غالباً بیش از هزار صفحه حجم داشته و مطالعه آن‌ها در عمل، بالاخص در کشاکش کنکور، اگر غیرممکن نباشد، بسیار دشوار است. تیم ترجمه روان‌آموز، متشکل از مترجمین حرفه‌ای در کنار متخصصین علم روانشناسی، به تدوین و تهیه این فایل‌ها مشغولند. فایل‌های الکترونیک روان‌آموز، در کامل‌ترین و در عین حال خلاصه‌ترین شکل و با بیانی رسا و روان، نگاشته شده‌اند و می‌توانند جایگزین مناسب کتاب‌های مرجع برای داوطلبینی باشند که فرصت مطالعه همه منابع را ندارند. علاوه بر این طی چندین سال اخیر، شاهد این بوده‌ایم که بسیاری از اساتید از سراسر کشور، این خلاصه‌ها را به عنوان منبعی برای واحد درسی دانشگاهی نیز معرفی کرده و بازخوردهای بسیار مثبتی داشته‌اند. منشورهای الکترونیک روان‌آموز در عناوین مهم و پرشماری از جمله نظریه‌های شخصیت، روانشناسی رشد، آسیب‌شناسی روانی، روانشناسی بالینی و ... تألیف شده‌اند. بدین ترتیب شما با صرف کم‌ترین میزان وقت و هزینه، نکات اساسی کتاب‌های مرجع زبان اصلی را تا حد تسلط می‌آموزید. راستی اگر هنوز برای تهیه منشورها مردد هستید باید بگوییم که علاوه بر نمونه‌های کوتاهی که از تمام منشورها روی سایتمان موجود است، تا این لحظه دو منشور ارزشمند و پرمخاطب «خلاصه روانشناسی رشد و تحول انسان پاپالیا» و «خلاصه روانشناسی مرضی تحولی دادستان» هم به صورت کاملاً رایگان، برای استفاده شما عزیزان، در سایت روان‌آموز قرار گرفته است.

آزمون‌های جامع آزمایشی

اگر همراه چندین و چند ساله ما باشید حتماً به خاطر دارید که همیشه بزرگ‌ترین موفقیت‌هایمان را از صمیم قلب با شما شریک شده‌ایم تا طعم شیرین شادی‌ها چند برابر شود. داستان کمپین تستیک هم از همین جا آغاز شد. وقتی شما، که مرهون محبت‌های مدامتان هستیم، از اثرات مثبت بی‌اندازه‌ای گفتید که شرکت در آزمون‌های آزمایشی جامع روان‌آموز بر مسیر قبولیتان در کنکور گذاشته بود. این آزمون‌ها پس از تحلیل‌های عمیق، با ارائه تست‌های شبیه‌ساز کاملاً استاندارد و همسو با نگرش طراحان کنکور، فرصت خوبی را فراهم کرد تا داوطلبین سال‌های گذشته، نقاط ضعف و قوت خود را شناسایی کرده و عملکرد خود را محک بزنند. همان‌طور که گفتیم، امسال برای اولین بار با هدف دسترسی‌پذیری طیف گسترده‌ای از داوطلبین کنکور از سراسر کشور به این خدمت ویژه و کسب نتایج دلخواه، شرکت در سه مرحله آزمون آزمایشی جامع برای تمام مخاطبین کتب روان‌آموز رایگان شد. با فراهم کردن این بستر و عملیاتی شدن این کمپین مبتنی بر تست‌زنی صحیح برای آمادگی در کنکور ۱۴۰۴، آزمون‌های آزمایشی با جامعه آماری بی‌سابقه‌ای خواهیم داشت که نتایج آن تا حدود بسیار زیادی به واقعیت نزدیک بوده و پیش‌بینی نسبتاً دقیقی از وضعیت هر داوطلب در بین سایرین به دست می‌دهد. این سوپرایز ویژه، هدیه‌ای است از جانب روان‌آموز تا به سان همیشه که همراهی مشتاقانه‌اش را ثابت کرده، باز هم به شما یادآور شود که در این مسیر چیزهای بسیار مهم‌تری از مسائل مادی وجود دارد که تا بتوانیم و دستمان برسد در سبب اخلاص تقدیمتان خواهیم کرد. به یاد داشته باشید که آزمون‌های آزمایشی، معیاری برای کیفیت مطالعه در سال کنکور هستند. با شرکت در آزمون‌های آزمایشی روان‌آموز، تجربه فضای جلسه کنکور را خواهید داشت و زمان‌بندی صحیح را نیز می‌آموزید. این آزمون‌ها به صورت مجازی و آنلاین برگزار می‌شوند و یکی از برجسته‌ترین مزیت‌هایشان، دفترچه‌های پاسخ تشریحی است که پس از هر آزمون در اختیار شرکت‌کنندگان قرار می‌گیرد. گنج‌نامه‌ای که تمام نکات مهم و کلیدی مباحث کنکوری را در بر گرفته و در جمع‌بندی و مرورهای آخر بسیار ثمربخش است. برای فعال کردن کوپن شرکت در آزمونتان، کافی است پس از ورود به لینک زیر، کد یکبار مصرف درج شده در اولین صفحه کتاب را وارد کرده و فرم اطلاعات فردی را تکمیل کنید؛ سپس منتظر اطلاع‌رسانی‌های بعدی ما در بازه زمانی یک هفته پیش از هر آزمون باشید.

کمپین مسئولیت اجتماع

تستیک

استیکرهای اختصاصی

در سال کنکور که همه شما نه تنها تحت فشار مطالعاتی زیاد هستید، بلکه فشار روانی سنگینی را هم متحمل می‌شوید و بازه‌ای بسیار حساس و سرنوشت ساز را پیش رو دارید، آنچه از اهمیت حیاتی برخوردار است، حفظ روحیه از طریق تقویت انگیزه است. روان‌آموز با طراحی استیکرهای اختصاصی با محوریت روانشناسی، در شمایلی جذاب و فانتزی و با کیفیت متریال بالا در تلاش برای رفع این نیاز برآمده است. این استیکرها در طرح‌ها و رنگ‌های متنوعی عرضه شده‌اند و به راحتی قابل نصب در صفحات کتاب، پشت گوشی، میز مطالعه و ... هستند. پوسته چرمی، خاصیت ضد آب و ضد خش، دوام بالا و جذابیت بصری این رده از محصولات، محرک خوبی برای انگیزه و تلاشتان خواهد بود. علاوه بر این استیکرهای روان‌آموز می‌توانند انتخاب بسیار خوب و خوشحال‌کننده‌ای برای هدیه دادن به دوستان روانشناسان نیز باشند.

پوسترهای آموزشی

برداشتن گام‌های نو و گشودن مسیرهای بن‌بست، از چالش‌های موردعلاقه تیم روان‌آموز بوده و هست. ما همواره و پیوسته با اشتیاقی وصف ناشدنی در پی درنوردیدن قله‌های مرتفع پیش‌روییم و در این راه از هیچ تلاشی فروگذار نخواهیم کرد. پوسترهای آموزشی نیز، نمونه‌ای موفق از ابتکاری مدرن برای شما مخاطب سخت‌پسند امروزی است که علاوه بر کاربردهای فزاینده در یادگیری و بازآآوری دانش عمیق روانشناسی، از منظر زیبایی‌شناسانه نیز تجلیگر خلاقیت و ذوق مصرف‌کنندگان است. به جرأت می‌توان گفت این اولین باری است که در سطح کنکور کارشناسی ارشد و دکتری روانشناسی چنین ایده‌ای اجرایی می‌شود. در برشمردن ویژگی‌های برجسته این محصولات می‌توان به تسهیل مرور و تکرار مداوم، تثبیت فرآیند یادگیری، جمع‌بندی دقیق و جزبه‌جز، حداکثر استفاده از حافظه تصویری، دسته‌بندی‌های ساده و قابل فهم، متمرکز بر نکات مهم کنکوری و قیمت به‌صرفه و کیفیت مناسبشان اشاره کرد. خالی از لطف نیست اگر دیوار اتاق هر روانشناسی خواننده‌ای مزین به این مفاهیم کلیدی و پرتکرار باشد.

برای مشاهده و سفارش این محصولات، QR code مقابل را اسکن کنید.

ستاره‌های روان آموز

نام خانوادگی	رتبه کشوری در گرایش	سال	نام خانوادگی	رتبه کشوری در گرایش	سال
زهرافاسمی	۲ عمومی - ۱ بالینی - ۸ روانسنجی - ۵ کودکان - ۲۳ تربیتی	۱۴۰۱	نازنین سلیمی	۲ عمومی - ۴۸ بالینی - ۳۲ کودکان	۱۴۰۲
نیمافریدنی	۴۷ کودکان - ۱ تربیتی	۱۳۹۹	علیرضا باغبان	۲ روانسنجی	۱۴۰۱
فائزه قدمی	۱ بالینی	۱۳۹۸	مهسا کشاورز	۲ بالینی	۱۴۰۰
مرضیه رحیمی	۱۸ روانسنجی - ۱ کودکان - ۲۱ تربیتی	۱۴۰۲	حانیه قمری	۲۸ عمومی - ۲ کودکان	۱۴۰۲
معصومه حسنی عبد	۲۵ کودکان - ۲ تربیتی	۱۴۰۲	حانیه پورقوام	۲۶ عمومی - ۲۲ بالینی	۱۴۰۲
مهرناز یوسفی	۶ عمومی - ۲ بالینی - ۲۲ روانسنجی - ۱۵ کودکان	۱۴۰۱	سپهر سلیمیان	۲۳ عمومی - ۴۶ بالینی - ۳۷ روانسنجی	۱۴۰۲
مهسا محمدی	۶ عمومی - ۹ بالینی	۱۳۹۹	کیمیا ابراهیمی	۲۴ عمومی	۱۴۰۲
نجمه نوری	۳ روانسنجی	۱۴۰۰	ریحانه قائم مقامی	۲۵ بالینی	۱۴۰۲
فریبا میری	۱۰ عمومی - ۳ بالینی - ۳۹ کودکان	۱۳۹۸	علی جولایی	۲۷ بالینی - ۳۰ روانسنجی - ۲۶ کودکان	۱۴۰۰
مجتبی حدائق	۸ عمومی - ۴ بالینی - ۱۲ روانسنجی - ۲۳ کودکان - ۳۰ تربیتی	۱۴۰۱	نیکو صوری	۲۷ تربیتی	۱۴۰۱
سارا صابری	۸ عمومی - ۱۲ بالینی - ۱۲ روانسنجی - ۴ کودکان	۱۴۰۰	ویدا اکوه پیمان	۳۱ بالینی - ۳۱ بهداشت روان - ۲۸ سلامت - ۲۸ بالینی کودک	۱۴۰۱
فاطمه بهبودی	۴ کودکان - ۱۱ روانسنجی	۱۳۹۹	ریحانه گل گوند	۲۸ عمومی - ۲۸ بالینی - ۴۸ روانسنجی - ۳۴ کودکان	۱۴۰۱
امیرحسین رافع رحیمیان	۴ عمومی - ۶ بالینی - ۱۰ روانسنجی - ۱۳ کودکان	۱۳۹۹	عالیه مرادی	۲۸ عمومی	۱۴۰۰
فاطمه شاکری	۱۲ بالینی - ۵ بهداشت روان - ۹ سلامت - ۱۸ بالینی کودک	۱۴۰۲	زهره اقبومی محمدی	۲۹ تربیتی	۱۴۰۲
فرزانه قیومی	۳۲ عمومی - ۵ بالینی - ۳۸ روانسنجی	۱۴۰۱	فاطمه رجایی	۳۱ بالینی	۱۴۰۱
علی سلیمی	۵ عمومی - ۱۲ بالینی - ۳۴ روانسنجی - ۳۱ کودکان	۱۴۰۱	شیوا عباس زاده	۳۱ عمومی - ۴۷ بالینی	۱۴۰۱
محمد علی حائری	۲ عمومی - ۵ بالینی	۱۴۰۰	ملیکابهرامی	۳۱ بالینی	۱۳۹۹
علیرضا محمودی	۵ عمومی - ۱۶ بالینی - ۹ روانسنجی - ۱۱ کودکان - ۲۵ تربیتی	۱۴۰۰	مریم علوی	۳۲ عمومی	۱۴۰۲
زهره آقاجانی	۳۲ عمومی - ۳۵ بالینی - ۵ کودکان	۱۳۹۹	مهدی میریوریان	۳۲ بهداشت روان - ۳۶ سلامت - ۵۰ بالینی	۱۴۰۰
نیما ربیعی	۶ عمومی	۱۴۰۲	فاطمه شاکری	۳۳ عمومی	۱۴۰۲
زهرافاسمی	۱۶ بالینی - ۶ بهداشت روان - ۱۰ سلامت - ۱۶ بالینی کودک	۱۴۰۱	زهره سید میری	۳۴ عمومی - ۳۷ بالینی	۱۴۰۲
انوشا ناصر طاهری	۶ عمومی - ۷ بالینی - ۸ روانسنجی - ۱۰ کودکان - ۲۷ تربیتی	۱۴۰۰	فاطمه مشکوری	۳۴ تربیتی	۱۴۰۲
علیرضا زارع	۷ عمومی - ۱۱ بالینی - ۱۷ روانسنجی - ۲۳ کودکان	۱۴۰۲	نگار موسیوند	۴۳ عمومی - ۴۶ بالینی - ۳۴ روانسنجی	۱۴۰۲
مرضیه زمانی	۷ تربیتی	۱۴۰۱	پریسا کاید	۴۲ روانسنجی - ۳۵ کودکان	۱۴۰۱
امیرمهدی امرائی	۷ بهداشت روان - ۲۳ سلامت	۱۴۰۱	علی قائم مقامی	۳۷ عمومی	۱۴۰۱
علیرضا باغبان	۳۴ بالینی - ۷ بهداشت روان - ۱۸ سلامت - ۳۴ بالینی کودک	۱۴۰۱	سپیده کاردان	۳۷ بالینی	۱۴۰۰
سارا جلوداری	۷ عمومی - ۴۴ بالینی - ۲۳ روانسنجی - ۱۵ کودکان	۱۴۰۰	مهدی شایسته پور	۳۸ روانسنجی - ۵۰ کودکان	۱۴۰۲
زینب صالح زاده	۸ عمومی - ۸ بالینی - ۱۵ روانسنجی - ۱۴ کودکان	۱۴۰۲	حسین اعلا	۳۸ عمومی - ۴۰ بالینی	۱۴۰۰
ساینا فتح الله زاده	۸ بالینی - ۸ بهداشت روان - ۷ سلامت - ۱۰ بالینی کودک	۱۳۹۹	ریحانه نصرتی	۳۹ عمومی	۱۴۰۲
امیرحسین حیدری	۱۱ عمومی - ۲۶ بالینی - ۹ روانسنجی - ۲۹ کودکان - ۴۴ تربیتی	۱۴۰۲	فاطمه کشاورز	۳۹ بالینی	۱۴۰۲
ندا قلی پور	۸ بالینی - ۹ سلامت - ۸ بالینی کودک	۱۴۰۱	یاسمن کریمی	۳۹ عمومی - ۴۳ روانسنجی - ۵۰ کودکان	۱۴۰۱
زهره احمدی	۴ عمومی - ۹ بالینی - ۵۴ روانسنجی - ۳۸ کودکان	۱۴۰۱	زهرنجیبی	۳۹ روانسنجی	۱۴۰۱
سعید پایدار فرد	۹ عمومی - ۳۶ بالینی - ۲۹ روانسنجی - ۳۰ کودکان	۱۴۰۰	فاطمه برزی	۴۷ عمومی - ۳۹ کودکان	۱۴۰۱
فاطمه جمالی	۳۵ عمومی - ۱۰ بالینی	۱۴۰۲	فرزانه عیدی	۴۰ بالینی	۱۴۰۱
مهسا هونجانی	۱۱ بالینی	۱۳۹۸	فاطمه جعفری رایینی	۴۱ بالینی	۱۴۰۲
گلناز حسن زاده	۱۲ تربیتی	۱۴۰۲	فاطمه کرمانی	۴۲ عمومی - ۴۱ بالینی	۱۴۰۱
پریالفتی	۱۲ عمومی - ۲۴ بالینی - ۱۴ روانسنجی - ۲۷ کودکان - ۳۴ تربیتی	۱۴۰۱	فاطمه خسروانجام	۴۸ عمومی - ۴۲ بالینی - ۵۰ کودکان	۱۴۰۰
سپیده سمائی	۳۹ عمومی - ۱۲ بالینی	۱۳۹۹	علی خدایانه	۴۳ عمومی	۱۴۰۱
سینا صبوری	۱۳ عمومی - ۲۶ بالینی - ۲۱ روانسنجی - ۳۹ کودکان	۱۴۰۰	نرگس فراهی	۴۴ بالینی	۱۳۹۹
زینب قاسمی	۱۳ بالینی	۱۳۹۸	شقایق احمدی	۴۴ کودکان - ۴۶ تربیتی	۱۴۰۲
محمد رضا عمومی	۱۴ عمومی - ۲۴ بالینی - ۱۴ روانسنجی - ۳۷ کودکان	۱۴۰۲	فاطمه ایمانی	۴۵ عمومی	۱۴۰۰
سارا الله وردی	۲۲ عمومی - ۱۴ بالینی - ۳۱ روانسنجی - ۴۲ کودکان	۱۳۹۹	محمد مهدی اکبرزاده	۴۶ بالینی	۱۴۰۱
فاطمه شاه حیدری پور	۴۱ عمومی - ۱۷ بالینی - ۲۷ روانسنجی - ۴۹ کودکان	۱۴۰۲	یاسمن امیری	۴۷ روانسنجی	۱۴۰۲
فاطمه اسماعیلی	۱۷ تربیتی	۱۴۰۲	وحید جاهدی	۴۷ کودکان	۱۴۰۲
نیما خوش فطرت	۳۹ بالینی - ۱۷ روانسنجی - ۲۳ کودکان - ۳۶ تربیتی	۱۴۰۱	مریم میراشه	۴۷ بالینی	۱۴۰۰
طاها سلاجقه	۱۷ بالینی	۱۳۹۹	زهره کارگر	۴۸ تربیتی	۱۴۰۲
مهتاب شرفیه	۴۹ عمومی - ۱۸ بالینی	۱۴۰۱	زهره نیایش راد	۴۸ تربیتی	۱۴۰۱
نیکناز اتحاد	۳۷ عمومی - ۱۸ کودکان	۱۴۰۲	کوثر یوسفی	۴۸ بالینی	۱۴۰۰
هدی ملاحسینی	۱۸ تربیتی	۱۴۰۲			
مجتبی احمدیان	۲۷ عمومی - ۱۹ بالینی - ۲۳ روانسنجی - ۴۶ کودکان	۱۴۰۲			
زینب جعفری	۳ عمومی - ۱۹ روانسنجی - ۴۸ کودکان	۱۴۰۲			
فاطمه عموزاده	۱۹ بالینی	۱۴۰۰			
آرزو زنجیر مقدم	۲۱ بالینی - ۲۹ سلامت - ۱۹ بالینی کودک	۱۳۹۹			

برای اطلاع از ستاره‌های سال ۱۴۰۳ روان آموز، QR code مقابل را اسکن کنید. راستی تا به حال از خودتان پرسیده‌اید چرا شما یکی از هزار هزار ستاره ما نباشید؟!

♦ داوطلب وزارت علوم
* داوطلب وزارت بهداشت

دوازده

نظرات رتبه برترها

● مرضیه رحیمی - رتبه ۱ کنکور ۱۴۰۲

با روان‌آموز از طریق خواهرم آشنا شدم که قبل از من کنکور کارشناسی ارشد داده بود. من، هم از کتاب‌ها و هم فلش‌کارت‌های نارنگی استفاده کردم و خیلی بهم کمک کردن. برای جمع‌بندی هم کلاس روانشناسی عمومی روان‌آموز برای مرور مطالب، خیلی مفید بود و همشون رو به بچه‌ها پیشنهاد می‌کنم.

● علیرضا زارع - رتبه ۷ کنکور ۱۴۰۲

دوستی که منابع رو بهم معرفی کرد، از روان‌آموز به عنوان منبع معتبر و قابل اطمینانی یاد کرد. من هم از کتاب رشد روان‌آموز، کلاس مجازی انگیزش و هیجان و همین‌طور تست‌های تألیفی آسیب و بالینی استفاده کردم که خیلی خوب بود و بهم کمک کرد.

● زهرا قاسمی - رتبه ۱ کنکور ۱۴۰۱

اصلاً باور نمی‌کردم همونطور که در آزمون جامع روان‌آموز رتبه تک‌رقمی شدم، در کنکور واقعی هم همینطور بشه. من از کتاب‌ها، کلاس‌ها و فلش‌کارت‌های نارنگی خیلی استفاده کردم و به نظرم واقعاً اثرگذار بود.

● مجتبی حدائق - رتبه ۴ کنکور ۱۴۰۱

کلاس‌های رشد و بالینی خانم دکتر خجوی خیلی جامع مباحث رو پوشش می‌دادن و من دو هفته آخر برای دوره و مرور بهشون تکیه کردم و برای شخص من خیلی مفید و کاربردی بودن.

● زهره احمدی - رتبه ۹ کنکور ۱۴۰۱

من از کتاب‌ها و کلاس‌های روان‌آموز استفاده کردم. قطعاً نقش پیرنگی در این مسیر داشت و اگر این کتاب‌ها به این خوبی تألیف نمی‌شدند، جمع‌آوری این نکات از کتب مختلف قطعاً کار طاقت‌فرسا و غیرممکنی بود. آزمون جامع مرحله یک رو هم شرکت کردم و در اون آزمون به نظرم سؤال‌های خیلی خوبی طرح شده بود.

● سارا صابری - رتبه ۴ کنکور ۱۴۰۰

از همه محصولات روان‌آموز از جمله کلاس رشد و بالینی و کتاب‌ها استفاده کردم. واقعاً ممنونم که در سال کنکور نه مثل مؤسسه‌های کنکوری، بلکه مثل یک دوست واقعی کنارمون بودن.

● محمدعلی حائری - رتبه ۵ کنکور ۱۴۰۰

لازم می‌دونم که یک تشکر ویژه از مجموعه روان‌آموز داشته باشم که واقعاً در موفقیت من مؤثر بود و به کنکوری‌های آینده هم کتاب‌ها و جزوات و مخصوصاً فلش‌کارت‌های نارنگی روان‌آموز رو پیشنهاد می‌کنم.

● سارا جلوداری - رتبه ۷ کنکور ۱۴۰۰

من خیلی خوشحالم که در مسیر کنکور روان‌آموز رو کنارم داشتم؛ چون تیم کاملیه. چه از نظر منابع درسی و کلاس‌های آنلاین و چه از نظر طرح‌های مشاوره، انتخاب مناسبیه.

● زهرا آقاجانی - رتبه ۵ کنکور ۱۳۹۹

من از کتاب‌های روان‌آموز استفاده کردم و واقعاً به دور از اغراق می‌گم خیلی فوق‌العاده بود. بین تمامی جزوات و کتاب‌های کمک آموزشی روان‌آموز بهترین. کتاب‌هایی کامل، بدون اضافه‌گویی و واقعاً مختصر و مفیده. محتوای غنی کتاب‌های روان‌آموز علاوه بر اینکه در طول سال مناسب، بهترین منابع جمع‌بندی هم هستن. اگر دوباره به عقب برگردم حتماً از خدمات مشاوره روان‌آموز هم کمک می‌گیرم.

● فریبا میری - رتبه ۳ کنکور ۱۳۹۸

من ابتدا قصد داشتم منابع اصلی رو بخونم ولی به علت کمبود وقت از کتاب‌های روان‌آموز استفاده کردم که خیلی برام مفید بود و خودم فکر نمی‌کردم تکیه کردن به خلاصه‌ها بتونه همچین نتیجه‌ای برام داشته باشه.

● معصومه حسینی عبد - رتبه ۲ کنکور ۱۴۰۲

آزمون‌های آزمایشی روان‌آموز، زمینه خوبی برای رقابت و سنجش آموخته‌هام فراهم کرد و فهمیدم برای بهبود رتبه‌ام باید کدوم منابع رو مطالعه کنم. پکیج ۱۰ سال کنکور روان‌آموز هم فرصت خوبی برای جمع‌بندی در روزهای پایانی بود.

● زینب صالح‌زاده - رتبه ۸ کنکور ۱۴۰۲

هیچ دانشجوی روان‌شناسی نیست که روان‌آموز رو نشناسه. من هم از ابتدا می‌دونستم که روان‌آموز، بهترین کتاب‌ها رو در حوزه کنکور داره و اغلبشون رو داشتم و برام خیلی مفید بود. حتی در کنکور بهداشت هم خیلی کمکم کرد و اونجا هم رتبه ۷ بالینی شدم. روان‌آموز برایم یک راهنما و منبع مطمئن بود و از پیجش حال خوب می‌گرفتم.

● محمد احمدوند - رتبه ۱۲ کنکور ۱۴۰۱

خوشبختانه پوشش جامع کتاب‌های روان‌آموز باعث شد که بی‌نیاز از مطالعه منابع اولیه باشم؛ این مسئله به ویژه درباره کتاب آسیب‌شناسی روانی صدق می‌کرد.

● مرضیه زمانی - رتبه ۷ کنکور ۱۴۰۱

یک بار در آزمون آزمایشی شرکت کردم که در ترتیب پاسخ‌گویی به دروس خیلی کمکم کرد. رتبه‌ام چهار شد. فلش‌کارت‌های نارنگی رو داشتم. ولی خب دیر باهاش آشنا شدم. از کارگاه رشد خانم خجوی هم استفاده کردم. همچنین ممنونم از شون که به سری خدمات آموزشی در سایت روان‌آموز رو رایگان در اختیار داوطلبین قرار می‌دن.

● سینا محمدباقری - رتبه ۳ کنکور ۱۴۰۰

با توجه به پراکندگی منابع، حجم گسترده و محدودیت زمانی که داشتم، دنبال یک منبع جامع و در عین حال اقتصادی می‌گشتم و در نهایت کتاب روان‌آموز رو انتخاب کردم و کاملاً راضی بودم.

● فاطمه ایمانی - رتبه ۴۵ کنکور ۱۴۰۰

کلاس‌های بالینی و رشد خانم خجوی عبور از چالش رو برام ممکن کرد. بازخورد خوبی هم از یادگیری می‌گرفتم. رشد سه برابر درصدهام رو نشون می‌داد. تمام مطالب سخت و مبهمی که برام وجود داشت با توضیحات عمیق خانم دکتر به نقطه قوت تبدیل شدن. مؤسسه روان‌آموز با تمام کتاب‌ها و کلاس‌ها و فلش‌کارت‌ها یک مرجع بی‌کم و کاست برای کنکور روانشناسیه.

● انوشا ناصرطاهری - رتبه ۶ کنکور ۱۴۰۰

مطالعه برای ارشد روانشناسی رو از سایت روان‌آموز شروع کردم. رفرنس‌های معرفی شده رو پیدا کردم و خوندم. از کتاب‌های روان‌آموز استفاده کردم و راضی بودم چون پوشش‌دهی خوبی از نکات اصلی داره.

● نیما فریدنی - رتبه ۱ کنکور ۱۳۹۹

من به شخصه چون یک هفته مانده به کنکور مطالعه و مرور منابع را تمام کرده بودم، از طرفی هم دیدی نسبت به شکل کنکور نداشتم و تا حدی هم استرس داشتم، تصمیم گرفتم آزمون جامع آخر را شرکت کنم که بسیار در جمع‌بندی، مطالعه نکات مهم و جامانده و البته سنجش از خودم، به من کمک کرد.

● فائزه قدمی - رتبه ۱ کنکور ۱۳۹۸

من از کتاب‌ها و فلش‌کارت‌های نارنگی استفاده کردم. روان‌آموز مؤسسه واقعاً خوبیه و کیفیت کتاب‌ها خوب است.

● مهسا هونجانی - رتبه ۱۱ کنکور ۱۳۹۸

من خیلی از کتاب‌های روان‌آموز و مطالب سایتشون استفاده کردم و بی‌تعارف به نظرم روان‌آموز یکی از منطقی‌ترین و صحیح‌ترین کتاب‌های روانشناسی رو داره.

منابع

برک، لورا (۱۴۰۱). روانشناسی رشد: از لقاح تا کودکی. ترجمه: یحیی سیدمحمدی، جلد اول. تهران: انتشارات ارسباران.
برک، لورا (۱۴۰۱). روانشناسی رشد: از نوجوانی تا پایان زندگی. ترجمه: یحیی سیدمحمدی، جلد دوم. تهران: انتشارات ارسباران.
پاپالیا، دایان ای و همکاران (۱۴۰۱). روانشناسی رشد و تحول انسان. ترجمه: داوود عرب قهستانی و همکاران. تهران: انتشارات سمت.
منصور، محمود (۱۴۰۱). روانشناسی ژنتیک: تحول روانی از تولد تا پیری. تهران: انتشارات سمت.

۰۲۱۹۱۰۷۷۰۸۰

info@ravanamooz.ir

۱۰۷۷۰۸۰

ارتباط با ما

ravanamooz_team

ravanamooz.ir

ravanamooz

ravanamooz

ravanamooz

company/ravanamooz

فصل ۱/ رشد شناختی در نوباوگی و نوپایی	۱۸
فصل ۲/ رشد شناختی در اوایل کودکی	۳۷
فصل ۳/ رشد شناختی در اواسط کودکی	۵۱
فصل ۴/ رشد شناختی در نوجوانی	۶۶
فصل ۵/ رشد شناختی در اوایل بزرگسالی (جوانی)	۷۶
فصل ۶/ رشد شناختی در اواسط بزرگسالی (میان سالی)	۸۵
فصل ۷/ رشد شناختی در اواخر بزرگسالی (پیری)	۹۲
فصل ۸/ رشد هیجانی و اجتماعی در نوباوگی و نوپایی	۱۰۰
فصل ۹/ رشد هیجانی و اجتماعی در اوایل کودکی	۱۱۹
فصل ۱۰/ رشد هیجانی و اجتماعی در اواسط کودکی	۱۳۳
فصل ۱۱/ رشد هیجانی و اجتماعی در نوجوانی	۱۴۳
فصل ۱۲/ رشد هیجانی و اجتماعی در اوایل بزرگسالی (جوانی)	۱۶۴
فصل ۱۳/ رشد هیجانی و اجتماعی در اواسط بزرگسالی (میان سالی)	۱۷۵
فصل ۱۴/ رشد هیجانی و اجتماعی در اواخر بزرگسالی (پیری)	۱۸۶
فصل ۱۵/ مبانی ژنتیکی و محیطی	۱۹۶
فصل ۱۶/ رشد پیش از تولد، تولد و نوزاد	۲۱۰
فصل ۱۷/ رشد جسمانی در نوباوگی و نوپایی	۲۲۵
فصل ۱۸/ رشد جسمانی در اوایل کودکی	۲۳۷
فصل ۱۹/ رشد جسمانی در اواسط کودکی	۲۴۳
فصل ۲۰/ رشد جسمانی در نوجوانی	۲۴۷
فصل ۲۱/ رشد جسمانی در اوایل بزرگسالی	۲۵۷
فصل ۲۲/ رشد جسمانی در اواسط بزرگسالی	۲۶۲
فصل ۲۳/ رشد جسمانی در اواخر بزرگسالی	۲۶۷
فصل ۲۴/ مرگ و داغ‌دیدگی	۲۷۴
سؤالات کنکور ۱۴۰۳	۲۸۳

فهرست مطالب

خوشحالیم که روان‌آموز را انتخاب کرده‌اید و در مسیر تبدیل شدن به یک روانشناس خبره، فرصت در کنارتان بودن را داریم. تمام تلاش ما این است که همراه بهتری باشیم. حالا که به انتهای این فهرست رسیده‌اید برای بهبود این همراهی، به همکاریتان نیاز داریم. حتی یک ایده که به نظر خودتان شاید خیلی کوچک بیاید، ممکن است برای ما حسابی راهگشا باشد. در این لینک می‌توانید ایده‌هایتان را با ما به اشتراک بگذارید. یک فرم نظرسنجی هم خواهید دید که پاسخ‌گویی به آن، با جوایز ارزنده‌ای همراه است که پس از کنکور به قید قرعه تقدیم خواهد شد. برای ثبت ایده یا شرکت در نظرسنجی QR code را اسکن کنید.

داستان یک سفر

امید داریم لذت گشت و گذار در دنیای این کتاب به جانتان بنشیند. خوشحال می‌شویم اگر قبل از شروع کتاب، اهداف و رویاهای خود را در این زمینه بنویسید و عکس این صفحه را برای شرکت در کمپین داستان یک سفر و دریافت جوایز ارزنده، برای ما ارسال کنید.

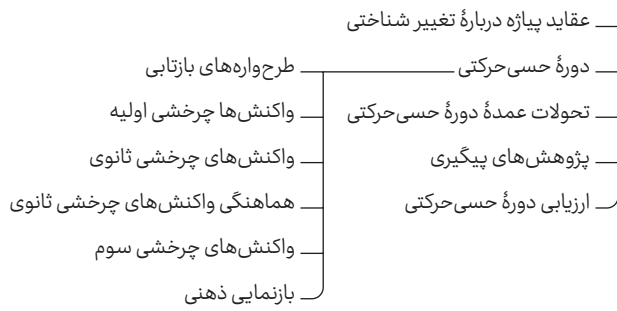

قبل از شروع مطالعه این کتاب، لازم است توضیحاتی را ارائه کنیم. در جلد اول روانشناسی رشد روان آموز، در هر فصل با یک نظریه آشنا می شوید. در کتاب حاضر یعنی جلد دوم، چرخه زندگی از کودکی تا پیری را مطالعه می کنید. شیوه نگارش کتاب حاضر به این شکل است که در هر فصل به یکی از ابعاد رشد شناختی، هیجانی اجتماعی و جسمانی در سنین مختلف می پردازیم. در هنگام پرداختن به تغییرات هر یک از این ابعاد در سنین مختلف، از نظریه های مختلفی هم صحبت خواهد شد. بعضی از این نظریات (نظریات کلان) را در جلد یک به شکل مفصل خوانده اید که در اینجا مجدد به شکل خلاصه مرور خواهد شد و مطالبی هم از کتب دیگر ذکر می شود که دانش قبلی شما را کامل تر می کند. برخی دیگر از نظریات هم که اغلب نظریات کوچک تر (نظریات خرد) هستند، برای اولین بار مطرح خواهند شد. به صورت کلی توصیه ما این است که در ابتدا جلد یک و سپس جلد دوم را مطالعه کنید. ولی اگر به هر دلیلی فقط قصد مطالعه جلد دوم را دارید، در صورتی که فهم نظریات اساسی برایتان دشوار بود می توانید فصل مربوط به آن ها را ابتدا از جلد یک بخوانید و سپس کتاب حاضر را مطالعه کنید.

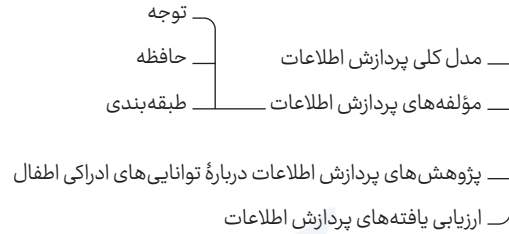
روایاتان را زندگی کنید

نظریه شناختی رشدی پیاژه

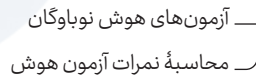

دیدگاه پردازش اطلاعات

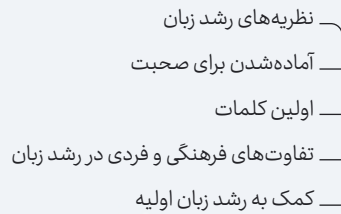
رویکرد عصب‌نگر شناختی

تفاوت‌های فردی در رشد ذهنی اولیه

محیط اولیه و رشد ذهنی

نظریه اجتماعی فرهنگی ویگوتسکی

رشد زبان

آمادگی برای سوادآموزی

روایتان را زندگی کنید

● عقاید پیاژه درباره تغییر شناختی

از نظر پیاژه، کودکان کاوشگران فعالی هستند که با **عمل مستقیم روی محیط**، تفکر خود را پرورش می دهند. ذهن کودک **ساختارهای روان شناختی** را طی رشد طوری تغییر می دهد که با واقعیت بیرونی بهتر تطابق پیدا کند. منظور از ساختار روان شناختی، روش های سازمان یافته کودک برای معنی دادن به تجربه است. پیاژه این ساختارهای روان شناختی را **طرحواره** نامید. طرحواره ها به تدریج از **سطح عمل به سطح ذهنی** می رسند. در ابتدا فعالیت ها حسی حرکتی هستند اما در مراحل بالاتر کودک به فعالیت ذهنی می پردازد و قبل از تأثیر گذاشتن، فکر می کند.

دو فرایند در چگونگی تغییر طرحواره ها نقش دارد: **انطباق (سازش) و سازمان دهی**

۱) انطباق (adaptation): منظور از انطباق، ساختن طرحواره ها از طریق **تعامل مستقیم با محیط** است.

انطباق شامل دو فرایند **درون سازی (assimilation) و برون سازی (accommodation)** است.

منظور از درون سازی، استفاده از طرحواره های موجود برای تعبیر دنیای بیرونی است؛ مثلاً وقتی اشیا را پرتاب می کند در طرحواره پرتاب کردن از پیش موجود قرار می دهد.

منظور از برون سازی ایجاد طرحواره تازه برای متناسب شدن با محیط است. برون سازی وقتی رخ می دهد که بینیم روش فعلی تفکر ما با محیط متناسب نیست؛ مثلاً وقتی اشیا را به شکل متفاوت پرتاب می کند و نتیجه متفاوتی می بیند، طرحواره پرتاب کردن را متناسب با ویژگی اشیا تغییر می دهد.

وقتی کودک خیلی تغییر نمی کند، در حال درون سازی است. این حالت **تعادل شناختی** نام دارد. در زمان تغییرات شناختی سریع، کودک در حالت عدم تعادل است که به برون سازی می پردازد. حرکت مداوم بین درون سازی و برون سازی باعث ایجاد طرحواره های مؤثرتر می شود.

چون سال های اولیه زمان بیشترین انطباق است، دوره حسی حرکتی (اولین دوره رشد شناختی) پیچیده ترین دوره رشد پیاژه است.

۲) سازمان دهی (organization): منظور از سازمان دهی، تغییر طرحواره ها به شکل درونی و **جداز تماس با محیط** است.

سازمان دهی شامل فرایند یکپارچه ساختن اطلاعات در قالب نظام ها و ایجاد ساختارهای شناختی پیچیده است. طرحواره ها با آزایی و به هم متصل می شوند و ایجاد یک **شبکه** می کنند؛ مثلاً طرحواره پرتاب کردن و طرحواره انداختن با هم متصل می شوند.

طرحواره ها وقتی به **تعادل واقعی** می رسند که بخشی از شبکه گسترده ساختارهایی شوند که به طور مشترک در مورد محیط به کار برده شوند.

● **دوره حسی حرکتی (دو سال اول)**

طبق نظر پیاژه، کودکان از نوباوگی تا نوجوانی از چهار دوره رشد می گذرند. اولین دوره، حسی حرکتی نام دارد که در دو سال اول زندگی رخ می دهد و خود به شش مرحله تقسیم می شود.

در آغاز دوره حسی حرکتی، کودک محیط را به شکل هدفمند کاوش نمی کند، بلکه به **واکنش چرخشی** می پردازد. واکنش چرخشی یعنی تکرار و گیر کردن در یک تجربه جدید که فعالیت حرکتی خود کودک به شکل تصادفی آن را ایجاد کرده است؛ مثلاً بعد از اینکه پایش به یک شیء می خورد چون برایش جالب است این کار را تکرار می کند.

زیربنای واکنش چرخشی، مشکل کودک در جلوگیری از رفتارهای جدید و جالب است. این ناپختگی، انطباقی است، زیرا تضمین می کند که مهارت های جدید قبل از نیرومند شدن، قطع نخواهند شد. واکنش چرخشی به دلیل تکرار فعالیت حرکتی باعث تقویت طرحواره جدید می شود. واکنش چرخشی در دو سال اول به چند شکل است:

۱) ابتدا بر **بدن کودک** متمرکز است (واکنش های چرخشی اول)

۲) بعداً به **سمت محیط بیرون** و دست کاری اشیا معطوف می شود (واکنش های چرخشی دوم)

۳) سرانجام **خلاق و تجربی** می شود و باعث تأثیر گذاشتن بر محیط می شود (واکنش های چرخشی سوم)

در ادامه به شش مرحله حسی حرکتی می پردازیم.

- **مرحله اول - طرحواره های بازتابی (تولد تا یک ماهگی)**

بازتاب ها پاسخ های فطری و خودکار کودک هستند؛ مثل بازتاب مکیدن. پیاژه بازتاب ها را **عناصر اصلی هوش حسی حرکتی** می دانست.

طرحواره ها از بازتاب هایی تشکیل می شوند که وقتی در مورد محیط به کار می روند به تدریج تغییر می کنند؛ مثل بازتاب مکیدن پستان که به تدریج برای مکیدن پستانک تغییر می کند.

- مرحله دوم - واکنش‌های چرخشی اولیه (۱ تا ۴ ماهگی)

واکنش‌های چرخشی اولیه، به سمت بدن کودک است، کاملاً محدود است و مربوط به نیازهای اساسی، مثل مکیدن، است. کودک از طریق واکنش‌های چرخشی اولیه و با تکرار رفتارهای تصادفی، بر اعمال خود کنترل ارادی کسب می‌کند. این کار به ایجاد عادت‌های حرکتی ساده می‌انجامد.

کودک در پاسخ به ضرورت‌های محیط می‌تواند رفتارش را تغییر دهد؛ باز کردن دهان به شکل متفاوت برای پستان و پستانک. کودک پیش‌بینی کردن محدود رویدادها را آغاز می‌کند؛ مثلاً با دیدن مادرش گریه را متوقف می‌کند چون می‌داند قرار است شیر بخورد.

- مرحله سوم - واکنش‌های چرخشی ثانوی (۴ تا ۸ ماهگی)

واکنش چرخشی ثانوی تکرار رویدادهایی است که خود کودک ایجاد کرده و معطوف به محیط بیرون است؛ مثل تکان دادن آویز تخت. کودک در دستیابی به اشیا، چنگ زدن و دست‌کاری کردن ماهر می‌شود. دست خود را برای گرفتن هر چیزی پیش می‌آورد و وقتی آن را گرفت به میدان دید خود می‌آورد. به همین دلیل این مرحله، سازمان‌دهی دیدن، گرفتن و لمس کردن نیز نامیده شده است. کنترل بر رفتارها افزایش می‌یابد و امکان تقلید را ایجاد می‌کند. کودک فقط از اعمال آشنا که آن‌ها را بارها تمرین کرده باشد، تقلید می‌کند.

- مرحله چهارم - هماهنگی واکنش‌های چرخشی ثانوی (۸ تا ۱۲ ماهگی)

کودک در این مرحله، طرح‌واره‌ها را در زنجیره‌های عمل جدید و پیچیده‌تر ترکیب می‌کند، بنابراین اعمال دیگر تصادفی یا اتفاقی نیستند. ترکیب واکنش‌های چرخشی ثانوی باعث دو تغییر شناختی مهم می‌شود:

۱) رفتار عمدی یا هدف‌گرا، یعنی ترکیب عمدی طرح‌واره‌ها در حل مسائل حسی حرکتی. پیازه این زنجیره‌های عمل وسیله-هدف را مبنای حل مسئله می‌دانست.

۲) پایداری شیء، یعنی آگاهی از اینکه وقتی اشیا دور از دید هستند، هنوز وجود دارند.

پیازه برای بررسی پایداری شیء از آزمایش مخفی کردن شیء، مثلاً گذاشتن عروسک زیر یک دستمال، استفاده می‌کرد. کودک طرح‌واره‌های کنار زدن و چنگ زدن را ترکیب می‌کند و عروسکی که زیر دستمال گذاشته‌ایم را برمی‌دارد. این آزمایش نشان می‌دهد کودک هم‌علیت مادی را فراگرفته و رفتار عمدی انجام می‌دهد و هم به پایداری شیء رسیده است.

در آزمایش فوق اگر شیء را جابه‌جا کنید و زیر دستمال دیگری (مکان B) بگذارید، کودک هنوز در محل اول (مکان A) به دنبال آن می‌گردد که به آن خطای جست‌وجوی AB گفته می‌شود. این خطا نشان می‌دهد که پایداری شیء هنوز کامل نیست و کودک از اشیایی که در دید نیستند، تصویر کاملی ندارد.

در این مرحله پیش‌بینی رویدادها بهتر می‌شود و کودک با استفاده از رفتار عمدی می‌تواند رویدادها را تغییر دهد. همچنین، کودک می‌تواند از رفتارهای متفاوت هم تقلید کند.

- مرحله پنجم - واکنش‌های چرخشی سوم (۱۲ تا ۱۸ ماهگی)

واکنش چرخشی سوم تجربی و خلاق است، یعنی کودک با تکرار رفتارهای متنوع، نتایج جدیدی ایجاد می‌کند؛ مثل انواع پرتاب کردن. کودک با این روش اکتشافی عمدی، به کاوش آگاهانه محیط می‌پردازد و بهتر می‌تواند مسائل را حل کند. کودک به پایداری شیء پیشرفته می‌رسد و خطای جست‌وجوی AB دیده نمی‌شود. اعمال انعطاف‌پذیر می‌شود و کودک امکان تقلید از رفتارهای ناآشنا را دارد.

- مرحله ششم - بازنمایی ذهنی (۱۸ ماهگی تا دو سالگی)

مرحله پنچ در واقع آخرین مرحله حسی حرکتی بود و در مرحله شش کودک در یک مرحله بینابینی (بین این دوره و دوره بعد) قرار دارد.

در مرحله ششم، بازنمایی‌های ذهنی شروع می‌شود، یعنی تجسم درونی اطلاعات که ذهن می‌تواند آن‌ها را دست‌کاری کند.

قوی‌ترین بازنمایی‌های ذهنی دو نوع هستند: ۱) تصاویر ذهنی از اشیا، افراد و مکان‌ها، ۲) مفاهیم، یا طبقاتی که اشیا یا رویدادهای مشابه در آن‌ها با هم دسته‌بندی می‌شوند.

کودک در این مرحله به جای کوشش و خطا به حل نمادین مسائل می‌پردازد و به همین دلیل به شکل ناگهانی به راه‌حل مسئله می‌رسد که به آن تجربه آهان می‌گوییم؛ مثلاً یک دفعه می‌گوید، آهان فهمیدم که باید چطور اسباب‌بازی را حرکت دهم، بدون اینکه آزمایش و خطای بیرونی کرده باشد.

بازنمایی ذهنی باعث حل مسائل پیشرفته پایداری شیء می‌شود. کودک می‌تواند مسائل جابه‌جایی نادیدنی را حل کند و می‌فهمد اشیایی که در دیدرس نیستند، می‌توانند حرکت کنند؛ مثل یک اسباب‌بازی که دور از دید کودک جابه‌جا شده است.

شروع بازنمایی ذهنی باعث شروع دو توانایی می‌شود:

- ۱) تقلید معوق یا غیابی یعنی توانایی یادآوری و تقلید رفتارهایی که الگوی آن مستقیماً حضور ندارد؛ مثلاً تقلید از یک نفر که دیروز دیده است.
- ۲) بازی وانمود کردن، یعنی کودک یک فعالیت روزمره یا تخیلی را به نمایش می‌گذارد؛ مثلاً وانمود به خوابیدن.

● تحولات عمده دوره حسی حرکتی

به طور کلی در دوره حسی حرکتی در زمینه‌های زیر تغییراتی را شاهد هستیم:

پایداری شیء: به تدریج در مراحل فرعی سوم تا ششم حسی حرکتی رشد می‌کند.

روابط فضایی: رشد مفهوم شیء و آگاهی از روابط فضایی با توانایی حرکتی و هماهنگی دیداری حرکتی مرتبط است.

علیت: بین چهار-شش ماهگی و یک سالگی ایجاد می‌شود، ابتدا در مورد تأثیرات اعمال خود و سپس اثرات نیروهای بیرونی.

طبقه بندی: به استفاده از تفکر بازنمایی وابسته است که در مرحله ششم آغاز می‌شود.

اعداد: به استفاده از نمادها وابسته است که در مرحله ششم آغاز می‌شود.

تقلید: تقلید پنهان در ۹ ماهگی ایجاد می‌شود. تقلید پنهان یعنی استفاده از قسمت‌هایی از بدن که کودک قادر به دیدن آن‌ها نیست، مثل دهان.

تقلید غیابی بعد از شکل‌گیری بازنمایی ذهنی در مرحله ششم شروع می‌شود.

تغییر مهم دیگر حرکت از خودمحوری به میان‌واگرایی است. تا قبل از ایجاد توانایی حرکت کردن، اطفال خودمحور هستند و فقط قادر به دیدن

دیدگاه خود از فضا هستند. وقتی کودک قادر به حرکت کردن می‌شود، با نزدیک شدن به اشیاء، اندازه و موقعیت آن‌ها را درک می‌کند که سرآغاز

کاهش تدریجی خودمحوری است. در پایان دوره حسی حرکتی دیدگاهی میان‌واگرایی (عینی) نسبت به جهان شکل می‌گیرد یعنی می‌تواند روابط

بین اشیاء در فضا، که خودش جزئی از آن است، را در نظر بگیرد. میان‌واگرایی یعنی در نظر گرفتن روابط میان اشیاء یا افراد به شیوه‌ای عینی.

● پژوهش‌های پیگیری

به گفته پیاز، کودکان تا حدود یک و نیم سالگی تنها از طریق حواس و حرکت قادر به آموختن هستند و تا اواخر دو سالگی قادر به تفکر مفهومی

(تفکر در قالب مفاهیم) نیستند. اما شواهد امروزی نشان می‌دهد محدودیت‌هایی که پیاز برای رشد شناختی قائل بود ناشی از عدم تکامل

مهارت‌های زبانی و حرکتی است و وقتی تکالیف ساده‌تر و ابزارهای جدید استفاده شود توانایی‌های شناختی اطفال نشان داده می‌شود.

پژوهش‌ها نشان می‌دهد کودکان زودتر از آنچه پیاز گفت به توانایی‌های شناختی می‌رسند. امروزه از شرطی‌سازی کنشگر و روش تخطی از

انتظارات یا نقض انتظار (خوگیری، خوگیری زدایی یا خوگیری، برگشت) استفاده می‌شود تا معلوم شود کودک چه چیزی می‌داند.

در آزمایش شرطی‌سازی کنشگر، نوزادان برای دسترسی به چیزهای جالب، پستانک را محکم‌تر می‌کنند. پس واکنش‌های چرخشی ثانوی به

محض متولد شدن وجود دارند و از همان ابتدا نوزاد محیط بیرونی را کاوش و کنترل می‌کند.

در روش نقض انتظار، کودک را با یک رویداد مادی مواجه می‌کنند تا با آن خو بگیرد یا یک رویداد مورد انتظار و یک رویداد غیرمنتظره را به او نشان

می‌دهند. توجه بیشتر به رویداد غیرمنتظره، نشان خواهد داد که کودک از واقعیت مادی آگاه است و انحراف از آن او را شگفت زده می‌کند.

روش نقض انتظار نشان می‌دهد کودکان کوچک‌تر هم از ویژگی‌های اشیاء و قوانین مادی، مثل پایداری شیء، عدد، علیت، آگاه هستند و این آگاهی

مدت‌ها قبل از اینکه کودک بتواند آن‌ها را نشان دهد وجود دارند؛ برای مثال پژوهش بیلارژئون درباره پایداری شیء، پژوهش وین درباره عدد. از

نظر برخی از آن‌ها این درک زود هنگام ممکن است مبتنی بر مکانیسم‌های فطری باشد؛ مثلاً وین معتقد است شاید عدد یک مفهوم فطری باشد.

مشخص نیست که آیا نتایج حاصل از این پژوهش‌ها نشانه درک کودک از نحوه عمل اشیاء است یا صرفاً بیانگر یک آگاهی از وقوع رویدادی

غیرمعمول است. حامیان این پژوهش‌ها معتقدند تفسیر مفهومی بهترین تبیین برای این یافته‌ها است.

در ادامه به یافته‌هایی مربوط به پایداری شیء، تقلید معوق و حل مسئله ذهنی در پژوهش‌ها اشاره می‌کنیم که همگی نشان می‌دهند این

توانایی‌ها زودتر از آنچه که پیاز ذکر کرده بود از ماه‌های اول دیده می‌شوند.

روش نقض انتظار نشان داده است که پایداری شیء از ماه‌های اول زندگی وجود دارد؛ اما هماهنگی با نظریه پیاز، جست‌وجو برای اشیای پنهان

با یک پیشرفت شناختی همراه است، چراکه کودکان برخی مسائل را قبل از مسائل دیگر حل می‌کنند.

پیاز خطای جست‌وجوی AB را نشانه درک ناقص مفهوم شیء همراه با دیدگاه خودمحورانه نسبت به روابط فضایی می‌دانست. او استدلال کرد

که اطفال احتمالاً بر این باورند که وجود شیء به مکانی خاص و عمل خود آن‌ها در پیدا کردن شیء در آن محل وابسته است. تبیین جدیدتر این

است که ممکن است اطفال، صرفاً در کنترل تکانه (جولوگیری از پاسخ) برای تکرار رفتارهایی که در گذشته با موفقیت و تقویت مواجه شده‌اند

مشکل داشته باشند.

به طور کلی، مهارت پایداری شیء، دستاوردی تدریجی است و آگاهی کودک با افزایش سن پیچیده‌تر می‌شود. توانایی انجام تکالیف جست‌وجوی

شیء با رشد سریع **قطعه‌های پیشانی** قشر مخ مطابقت دارد. تجربیات درک کردن و تأثیر گذاشتن بر اشیا و یادآوری آن‌ها نیز اهمیت دارد. پژوهش‌های متلزوف و همکاران در زمینه تقلید معوق (به‌عنوان نشانه توانایی بازنمایی ذهنی) نشان می‌دهند تقلید معوق از هفته‌های اول وجود دارد و شیوه‌ای است که کودک برای ارتباط برقرار کردن با افرادی که قبلاً دیده است و تقویت طرح‌واره‌های حسی حرکتی از آن استفاده می‌کند. کودکان حتی با استنباط مقاصد دیگران از آن‌ها تقلید می‌کنند و بیشتر از رفتارهای هدفمند بزرگسالان تقلید می‌کنند تا رفتارهای اتفاقی. می‌توانند اعمالی که شخصی سعی داشته انجام دهد و کامل نکرده را تقلید کنند که نشانه درک دیدگاه‌های دیگران است. نوباوگان می‌توانند از راه قیاس مسائل را حل کنند، یعنی به دست آوردن راهبرد حل از یک مسئله و به کار بردن آن در مسئله‌های مربوط دیگر. آن‌ها در پایان سال اول، بازنمایی‌های ذهنی انعطاف‌پذیری درباره شیوه استفاده از ابزارها تشکیل می‌دهند، از کوشش و خطا فراتر می‌روند و یک مسئله را به شکل ذهنی حل می‌کنند.

یک پیشرفت مهم در زمینه درک نمادی در پایان سال اول دیده می‌شود که **اشاره جابه‌جاشده** (displaced reference) نامیده می‌شود. به این معنی که کودک پی می‌برد از کلمات می‌توان برای علامت دادن تصاویر ذهنی از چیزها که به صورت مادی وجود ندارند استفاده کرد؛ مثلاً به برچسب اسباب‌بازی غایب با نگاه کردن به آن و اشاره به نقطه‌ای که معمولاً قرار دارد پاسخ می‌دهند.

● ارزیابی دوره حسی حرکتی

نوباوگان در برخی توانایی‌ها بر اساس چارچوب زمانی پیاژه پیش می‌روند، اما برخی توانایی‌ها از جمله واکنش‌های چرخشی ثانوی، درک ویژگی‌های شیء، اولین علائم پایداری شیء، تقلید معوق و حل مسئله از راه قیاس، زودتر از آنچه پیاژه گفت، نمایان می‌شود. این امر نشان می‌دهد **دستاورهای شناختی به صورت منظم و مرحله‌ای رشد نمی‌کنند.**

هماهنگ با نظر پیاژه، فعالیت حسی حرکتی به نوباوگان کمک می‌کند تا نوعی دانش را کسب کنند؛ برای مثال پژوهش‌ها نشان می‌دهند سینه‌خیز رفتن به ادراک عمق و توانایی یافتن اشیای پنهان کمک می‌کند و به دست گرفتن اشیا، آگاهی از ویژگی‌های اشیا را بالا می‌برد. اما توانایی‌های ادراکی کودکان خیلی زودتر از توانایی‌های حرکتی آن‌ها تحول می‌یابد. ممکن است پیاژه در تأکید خود بر تجربه حرکتی به‌عنوان نیروی محرکه اصلی رشد اشتباه کرده باشد.

برخلاف پیاژه که معتقد بود تمام بازنمایی‌های ذهنی از فعالیت حسی حرکتی ناشی می‌شود، نوباوگان از امکانات شناختی فطری هم برای معنا دادن به تجربه برخوردار هستند. اما درباره این آگاهی مقدماتی اختلاف نظر وجود دارد. برخی معتقدند شناخت ابتدایی کودکان محدود است و کودکان با یک سری سوگیری‌ها در توجه به اطلاعات و یادگیری به دنیا می‌آیند. اما **طرفداران دیدگاه دانش اساسی، معتقدند کودکان با سیستم‌های دانش فطری یا زمینه‌های تفکر اساسی به دنیا می‌آیند.**

به طور کلی، دو موضوع اساسی از پژوهش‌های پیگیری حاصل شده است که **شالوده دیدگاه پردازش اطلاعات** را تشکیل می‌دهند:

- ۱) تعدادی از تغییرات شناختی نوباوگان، **تدریجی و پیوسته** هستند، نه آن‌طور که پیاژه می‌گفت ناگهانی و مرحله‌ای.
- ۲) جنبه‌های مختلف شناخت به جای اینکه با هم رشد کنند، به شکل **نامنظم** تغییر می‌کنند. علت آن، چالش‌های انواع مختلف تکلیف و تجارب متفاوت نوباوگان درباره آن‌ها است.

دیدگاه پردازش اطلاعات

طبق دیدگاه پردازش اطلاعات، بین کودک و بزرگسال **تفاوت کمی** وجود دارد، نه کیفی. توانایی شبه‌بزرگسال از همان ابتدا در نوزاد وجود دارد و تنها مهارت کودک در آن‌ها کم‌تر است. عدم موفقیت کودکان و نوجوانان در حل مسئله به فقدان آن مهارت خاص مربوط است و با آموزش می‌توان این مهارت‌ها را افزایش داد.

طرفداران رویکرد پردازش اطلاعات با پیاژه موافق هستند که کودکان فعال و کاوش‌گر هستند، اما از نظر آن‌ها رشد شناختی **تدریجی و پیوسته** است و مرحله‌وار نیست.

● مدل کلی پردازش اطلاعات

این رویکرد برای توصیف سیستم شناختی، از مدل‌های کامپیوتری و **نمودارهای گردش** استفاده می‌کند. با استفاده از این نمودارها آن‌ها به شکل صریح و عملی مشخص می‌کنند که افراد در سنین مختلف برای انجام یک تکلیف دقیقاً چه کاری انجام می‌دهند. بر اساس مدل پردازش اطلاعات، سیستم ذهن سه قسمت اساسی دارد: **ثبت حسی**، حافظه فعال یا کوتاه‌مدت، حافظه بلندمدت.

۱) ثبت حسی (حافظه حسی): در حافظه حسی، اطلاعات در ذهن بازنمایی می‌شوند، برای حفظ شدن انتخاب می‌شوند، و برای مدت کوتاهی ذخیره می‌شوند.

حافظه حسی در سنین مختلف ثابت است.

۲) حافظه کوتاه مدت یا فعال: حافظه فعال، بخش **هشیار** ذهن است که اطلاعات محدودی را نگه می‌دارد و فعالانه روی آن‌ها کار می‌کند. محل بخشی از حافظه فعال در **قشر قدامی پیشانی** واقع شده است. رشد این منطقه نسبت به سایر نواحی کندتر است و تا نیمه سال دوم قابلیت لازم را ندارد.

کارآمدی حافظه فعال محدود به **ظرفیت آن** است. ظرفیت حافظه فعال، یعنی تعداد اعدادی که کودک قادر به یادآوری آن‌هاست، در اواسط کودکی به سرعت افزایش می‌یابد. در پنج یا شش سالگی دو عدد و در نوجوانی شش عدد است.

بخش خاصی از حافظه فعال به نام **مجری مرکزی (هماهنگ‌کننده مرکزی)** که قسمت هشیار و متفکر سیستم ذهنی است، فعالیت‌های پیچیده و جریان اطلاعات را هدایت می‌کند. هماهنگ‌کننده مرکزی احتمالاً در لوب پیشانی قرار دارد و در هشت تا ده سالگی رسش می‌یابد.

بر اساس الگوی پردازش اطلاعات که توسط بدلی ارائه شده است، هماهنگ‌کننده مرکزی می‌تواند با انتقال اطلاعات به دو سیستم فرعی مجزا، ظرفیت حافظه فعال را افزایش دهد. یک سیستم مربوط به **اطلاعات کلامی** و دیگری مربوط به **تصاویر دیداری فضایی** است.

۳) حافظه بلندمدت: حافظه بلندمدت، شالوده دانش همیشگی است و اطلاعات را بر اساس محتوا طبقه‌بندی می‌کند. ظرفیت آن نامحدود است.

چند جنبه سیستم شناختی در طول دوره کودکی و نوجوانی بهبود می‌یابد و تفکر پیچیده‌تر را ممکن می‌کند:

۱) گنجایش اصلی مخزن‌ها، خصوصاً حافظه فعال، ۲) سرعت کار روی اطلاعات، ۳) عملکرد مجری مرکزی. افزایش گنجایش حافظه فعال تا حدی ناشی از رشد مغز است اما سرعت پردازش بیشتر هم در آن نقش دارد.

فرایندی که روی اطلاعات عمل می‌کنیم تا کارآمدی تفکر را افزایش داده و احتمال نگهداری آن‌ها را بیشتر کنیم، **راهبردهای ذهنی** نامیده می‌شود؛ مثلاً توجه‌گزینی به برخی اطلاعات در ثبت حسی، گروه‌بندی و سازمان‌دهی اطلاعات در حافظه فعال، راهبردهای بازیابی در حافظه بلندمدت.

عملیات و راهبردهای شناختی مختلف که ما را قادر می‌کند در موقعیت‌هایی که از لحاظ شناختی چالش‌انگیز هستند به هدف دست یابیم، **کارکرد اجرایی** نامیده می‌شوند؛ مثل کنترل توجه، جلوگیری از تکان‌ها، هماهنگ کردن اطلاعات حافظه فعال و هدایت و بازیابی فکر و رفتار به صورت انعطاف‌پذیر.

● مؤلفه‌های پردازش اطلاعات

دیدگاه پردازش اطلاعات به تغییراتی که هر یک از مؤلفه‌های پردازش اطلاعات، از جمله توجه، حافظه و طبقه‌بندی، در سنین مختلف نشان می‌دهند، می‌پردازد.

- توجه

نوباوگان توجه خود را از شکل‌های تکی و پرتضاد به کاوش اشیاء و طرح‌های کامل‌تر معطوف می‌کنند. با افزایش سن بهتر می‌توانند توجه خود را کنترل کرده و اطلاعات را سریع‌تر جذب کنند. آن‌ها برای خوگیری و برگشت به محرک‌های تازه به زمان کم‌تری نیاز خواهند داشت. علت طولانی بودن زمان خوگیری در بچه‌های کوچک‌تر، ناتوانی آن‌ها در رها کردن توجه خود از محرک‌های جالب است. با رشد ساختارهای قشر مخ که حرکات چشم را کنترل می‌کنند، توانایی جابه‌جا کردن توجه از یک محرک به محرک دیگر بهبود می‌یابد. در طول سال اول به رویدادهای تازه و گیرا توجه می‌کنند، اما در سال دوم وقتی برای رفتار عمدی آماده می‌شوند (هماهنگ با مرحله چهار حسی حرکتی) جذب شدن به چیزهای تازه کاهش می‌یابد اما از بین نمی‌رود و **توجه مستمر** بهبود می‌یابد، که به آن‌ها کمک می‌کند موقع انجام کار توجه ادامه یابد و حفظ شود.

- حافظه

ساده‌ترین شکل حافظه، **بازشناسی** است که از ماه‌های اول وجود دارد. در بازشناسی فقط باید تشخیص دهید که این محرک شبیه محرکی است که قبلاً دیده‌اید.

یادآوری سخت‌تر است زیرا نیاز دارد چیزی را به یاد بیاورید که حضور ندارد. این توانایی در نیمه دوم سال اول به دست می‌آید. توانایی یافتن اشیای پنهان و تقلید معوق این امر را نشان می‌دهند. یادآوری بلندمدت به اتصالات چند ناحیه قشر مخ، به خصوص قشر پیش‌پیشانی بستگی دارد.

- طبقه‌بندی

نوباوگان محرک‌ها را بر اساس ویژگی‌های مادی، مثل شکل، اندازه و رنگ، طبقه‌بندی می‌کنند. نوباوگان دنیای هیجانی و اجتماعی را نیز طبقه‌بندی می‌کنند؛ مثل طبقه‌بندی‌های جنسیت و سن، تشخیص دادن جلوه‌های هیجانی، تشخیص حرکات طبیعی از سایر حرکات.

طبقه‌بندی نشان می‌دهد مغز کودک از همان آغاز طوری تنظیم شده که تجربه را به شکل بزرگ سالان سازمان دهد.

اولین طبقه‌بندی‌ها **ادراکی** هستند یعنی طبقه‌بندی بر اساس شباهت ظاهری یا عنصر برجسته اشیاء؛ مثل قرار دادن چرخ در طبقه وسیله نقلیه. در نیمسال دوم، طبقه‌بندی‌ها **مفهومی** هستند، یعنی طبقه‌بندی بر اساس عملکرد و رفتار مشترک؛ مثل قرار دادن قاشق در وسایل آشپزخانه.

وقتی مخزن برجسب‌های کلامی کودکان گسترش می‌یابد، طبقه‌بندی به صورت انعطاف‌پذیر را شروع می‌کنند. وقتی بزرگ‌سال مبنای طبقه‌بندی را تغییر می‌دهد، مثلاً از طبقه‌بندی بر اساس رنگ به طبقه‌بندی بر اساس شکل، کودک مبنای طبقه‌بندی خود را تغییر می‌دهد. در پایان سال دوم، درک نوباوگان از تمایز جاندار-بی‌جان گسترش می‌یابد. تفاوت‌ها در زبان، به تفاوت‌های فرهنگی در رشد طبقه‌بندی منجر می‌شود؛ برای مثال، کودکان کره‌ای که در زبان آن‌ها اسامی اشیاء اغلب حذف شده است، دیرتر به توانایی طبقه‌بندی شیء می‌رسند.

● پژوهش‌های پردازش اطلاعات درباره‌ی توانایی‌های ادراکی اطفال

بخش عمده‌ی پژوهش‌های رویکرد پردازش اطلاعات مبتنی بر **خوگیری** است. خوگیری یعنی نوعی یادگیری که در آن تکرار یا تداوم مواجهه با یک محرک خاص سبب کاهش توجه به آن محرک می‌شود. افزایش مجدد پاسخ به یک محرک جدید **خوزدایی** نامیده می‌شود. مطالعات پردازش اطلاعات با استفاده از خوگیری، توانسته است یک سری توانایی‌های ادراکی و پردازشی اولیه در اطفال را نشان دهد؛ برای مثال: (۱) حافظه‌ی بازشناسی دیداری: توجه بیشتر به محرک جدید نسبت به محرک قدیمی، **رجحان تازگی** نامیده می‌شود که نشانه‌ی حافظه‌ی بازشناسی دیداری است، یعنی تشخیص یک محرک دیداری آشنا از ناآشنا.

حافظه‌ی بازشناسی دیداری نشان می‌دهد توانایی تشکیل بازنمایی ذهنی از زمان تولد در نوزادان وجود دارد که برخلاف دیدگاه پیازه است. (۲) انتقال بین حواس: منظور توانایی استفاده از اطلاعات کسب‌شده از طریق یک حواس برای هدایت حواس دیگر است؛ به طور مثال زمانی که فرد جهت خود در یک اتاق تاریک را بر اساس حس لامسه پیدا می‌کند. این یافته برخلاف نظر پیازه است که معتقد بود حواس مختلف در ابتدای تولد با هم ارتباطی ندارند و به تدریج و از طریق تجربه ارتباط آن‌ها شکل می‌گیرد.

روش دیگر در رویکرد پردازش اطلاعات، **الگوی نظری انتظار دیداری** است که می‌تواند «زمان واکنش دیداری» و «پیش‌بینی دیداری» اطفال را نشان دهد. در این روش مجموعه‌ی تصاویر کامپیوتری برای مدتی کوتاه برخی در سمت راست و برخی در سمت چپ میدان دیداری ظاهر می‌شوند. برای دریافتن این موضوع که نگاه او با چه سرعتی به سمت تصویری که ظاهر می‌شود (زمان واکنش) یا به سمت محلی که انتظار دارد تصویر بعدی در آنجا ظاهر شود (پیش‌بینی) برمی‌گردد، حرکات چشم سنجیده می‌شود. این سنجش‌ها میزان توجه و سرعت پردازش اطلاعات و تمایل به پیش‌بینی بر مبنای تجارب قبلی را نشان می‌دهد.

به دلیل همبستگی ضعیف نمرات آزمون‌های رشدی اطفال با هوش بهر آتی، برخی از جمله پیازه، اعتقاد دارند که بین عملکرد شناختی اطفال و کودکان و بزرگ‌سالان ناپیوستگی وجود دارد. با این حال، مطالعات پردازش اطلاعات وجود پیوستگی نسبی در برخی جنبه‌های رشد ذهنی را نشان داده‌اند؛ برای مثال، **توانایی خوگیری و حافظه‌ی بازشناسی دیداری می‌تواند هوش بهر آتی را پیش‌بینی کند.**

● ارزیابی یافته‌های پردازش اطلاعات

این دیدگاه بر تداوم تفکر از نوباوگی تا بزرگسالی (پیوستگی رشد) تأکید می‌کند و کمک می‌کند کودکان را موجودات شناختی پیشرفته‌ای بدانیم. توانایی‌های پردازش اطلاعات با توانایی‌های شناختی آزمون‌های هوش مرتبط است اما باید در تفسیر آن‌ها محتاط بود. توان پیش‌بینی هوش بهر آتی از طریق این ارزیابی‌ها بیشتر از پیش‌بینی بر اساس سایر عوامل نیست. همچنین، این پیش‌بینی‌ها تأثیر عوامل محیطی، مثل میزان پاسخ‌دهی ماد، را مورد توجه قرار نمی‌دهند.

بزرگ‌ترین نقطه‌ی قوت دیدگاه پردازش اطلاعات، بزرگ‌ترین نقطه‌ی ضعف آن هم هست. این رویکرد، شناخت را به عناصر تشکیل‌دهنده‌ی آن (توجه، طبقه‌بندی، حافظه و ادراک) تجزیه می‌کند و نظریه‌ی جامعی ارائه نمی‌کند.

یک راه برای حل نقطه‌ی ضعف این رویکرد، **ترکیب نظریه‌ی پیازه با رویکرد پردازش اطلاعات** است. در گرایش جدیدی به نام **دیدگاه سیستم‌های پویا**، هر پیشرفت شناختی بررسی می‌شود تا دریابند چطور از سیستم پیچیده‌ی دستاوردهای قبلی و هدف‌های جاری کودک حاصل شده است.

یادزدودگی کودکی

منظور از یادزدودگی کودکی ناتوانی در یادآوری رویدادهای قبل از سه سالگی است. گفتیم که کودکان رویدادهای زندگی خود را به یاد می‌آورند، پس دلیل یادزدودگی چیست؟

پیاژه معتقد است رویدادهای مربوط به اوایل زندگی در حافظه ذخیره نشده‌اند چون مغز به اندازه کافی رشد نکرده است.

فروید معتقد بود چون این خاطرات از لحاظ هیجانی مشکل‌آفرین هستند، واپس‌رانی شده‌اند.

پژوهش‌های رویکرد رفتاری با استفاده از شرطی‌سازی کنشگر نشان داده است که فرایندهای حافظه در کودکان شبیه بزرگسالان است؛ با این تفاوت که طول مدت نگهداری مطالب در کودکان کمتر است. اگر شرایط به گونه‌ای باشد که کودکان به صورت دوره‌ای با آن مواجه شوند و عمل خاصی را روی آن انجام دهند می‌توانند بعد از یادگیری آن را همچنان تکرار کنند.

برخی معتقدند حافظه دو سطح ناآشکار (خودکار و ناهشیار) و آشکار (عمدی یا هشیار) دارد. رشد قشر پیش‌پیشانی زمینه را برای حافظه آشکار فراهم می‌کند که هنوز در کودکان کامل نیست. اما شواهد نشان داده کودکان می‌توانند به یادآوری هشیار بپردازند. یک احتمال دیگر این است که بزرگسالان به ذخیره کلامی اطلاعات می‌پردازند، اما پردازش حافظه کودکان عمدتاً غیرکلامی است؛ و به همین دلیل یادآوری خاطرات پیش‌کلامی برای بزرگسالان و کودکان بزرگ‌تر دشوار است.

برخی دیگر معتقدند پیدایش خودانگاره واضح، به یادزدودگی کودکی خاتمه می‌دهد. رشد خودپنداره پیشرفته با حافظه کلامی بهتر همراه است. نوع خاصی از یادآوری به نام «حافظه زندگینامه شخصی» به از بین رفتن یادزدودگی کمک می‌کند. این نوع حافظه شامل خاطرات قدیمی است که سرشار از معنی هستند. تبدیل خاطرات به حافظه زندگینامه شخصی به دو عنصر نیاز دارد: ۱) کودک باید تصور رشد یافته‌ای از خود داشته باشد، ۲) تجربیات شخصی خود را در داستان زندگی معناداری ادغام کند. نقل خاطرات برای بزرگسالان که با توضیح اضافی این خاطرات را گسترش می‌دهند، به سازمان‌دهی این داستان کمک می‌کند. دخترها در حافظه زندگی‌نامه شخصی بهتر هستند که علت آن تنوع بیشتر مکالمه والدین با دختران است.

به طور کلی، تغییر عصبی‌زیستی و تجربه اجتماعی در کاهش یادزدودگی کودکی نقش دارند.

رویکرد عصب‌نگر شناختی

پژوهش‌ها روی مغز، باور پیازه مبنی بر اهمیت ریش عصب‌شناختی در تحول شناختی را تأیید می‌کنند. جهش‌های نمو مغزی با تغییرات در رفتار شناختی، شبیه به آنچه پیازه توصیف کرده است، همراه هستند.

دو شکل از حافظه در انسان وجود دارد که هرکدام اطلاعات متفاوتی را کسب و ذخیره می‌کنند و جایگاه متفاوتی در مغز دارند. ۱) **حافظه آشکار** یعنی حافظه خودخواسته و آگاهانه که معمولاً از رویدادها، اسامی و واقعیت‌ها تشکیل می‌شود. ۲) **حافظه نهان** یعنی یادآوری ناآگاهانه عادت‌ها و مهارت‌ها که به آن حافظه روشی هم می‌گویند. حافظه نهان زودتر از حافظه آشکار شکل می‌گیرد و سریع‌تر رشد می‌کند.

حافظه نهان در اطفال به دو شکل است: ۱) **حافظه مربوط به توالی‌ها** که مرکز آن جسم مخطط است. این حافظه شکل ابتدایی از حافظه روشی است. ۲) **حافظه شرطی‌سازی** که مبتنی بر رشد مخچه و ساقه مغز است.

حافظه آشکار اولیه (پیش‌آشکار) ماهیتی بازتاب‌گونه دارد و متکی بر رشد هیپوکامپ (در قطعه گیجگاهی میانی) است. بعداً حافظه آشکار پیچیده‌تری جایگزین آن می‌شود که شامل **حافظه معنایی** (جایگاه اولیه دانش و اطلاعات عمومی) و **حافظه رویدادی** (حافظه مربوط به تجارب خاص مرتبط با هیپوکامپ) است.

قشر قدامی پیشانی بیشتر فعالیت‌های شناختی را کنترل می‌کند و در نیمه دوم سال اول، **حافظه فعال** (کوتاه‌مدت) در آن ایجاد می‌شود. احتمالاً رشد تدریجی مفهوم پایداری شیء، ناشی از پدیدآیی دیر هنگام **حافظه فعال** است.

تفاوت‌های فردی در رشد ذهنی اولیه

نظریه‌های شناختی فرایند رشد را توضیح می‌دهند، یعنی اینکه «چگونه» تفکر کودک به مرور زمان تغییر می‌کند. اما رویکرد روان‌سنجی با استفاده از آزمون‌ها به اندازه‌گیری «تفاوت‌های کمی» در توانایی‌ها و دستاوردهای شناختی می‌پردازد.

در رویکردهای روان‌سنجی به اندازه‌گیری کمی عوامل زیربنایی هوش و پیش‌بینی عملکرد فرد در آینده بر اساس نتایج آزمون‌های هوش بهر (IQ) پرداخته می‌شود. علاقه به پیش‌بینی، زمانی پدیدار شد که اولین آزمون هوش توسط **بینه** ساخته شد که موفقیت تحصیلی را پیش‌بینی می‌کرد. ماهیت دقیق هوش مورد اختلاف است؛ اما به طور کلی، رفتار هوشمندانه رفتاری هدف‌گرا و انطباقی است یعنی معطوف به **سازگاری با شرایط زندگی** می‌شود.

● آزمون‌های هوش نوباوگان

از آنجا که امکان اندازه‌گیری کلامی هوش در نوباوگی وجود ندارد؛ اغلب آزمون‌های هوش کودکان روی پاسخ‌های ادراکی و حرکتی تأکید می‌کنند. آزمون‌های جدیدتر زبان، شناخت و رفتار اجتماعی مقدماتی را نیز می‌سنجند.

یکی از آزمون‌های رایج، **مقیاس‌های بیلی برای رشد نوباوه و کودک نوپا** است که مخصوص سنین یک ماه تا سه و نیم سال است. در کتاب لورابک، مقیاس بیلی - III (آخرین نسخه) ذکر شده است که سه مقیاس اصلی دارد: مقیاس شناختی، مقیاس زبان، مقیاس حرکتی. همچنین، دو مقیاس دارد که به گزارش والدین متکی هستند: مقیاس اجتماعی-هیجانی، مقیاس رفتار انطباقی.

در کتاب پاپالیا مقیاس بیلی-II ذکر شده است که شامل این مقیاس‌هاست: روانی (ادراک، حافظه، یادگیری، آواگری)، حرکتی (توانایی حرکتی درشت و ظریف، هماهنگی حسی-حرکتی)، رفتاری.

● محاسبه نمرات آزمون هوش

عملکرد افراد در هر مقطع سنی یک توزیع بهنجار (منحنی زنگوله‌ای شکل) دارد که عملکرد آزمودنی با آن مقایسه می‌شود. متوسط نمرات آزمون‌های هوش، نمره هوش بهر (IQ) ۱۰۰ تعیین شده است.

اغلب آزمون‌های نوباوگان، هوش سنین بالاتر را به طور مناسب پیش‌بینی نمی‌کنند. چون نمرات IQ همان ابعاد هوشی سنین بالاتر را بررسی نمی‌کند، به جای هوش بهر آن را **رشد بهر یا ضریب رشدی (DQ)** می‌نامند.

نمرات مقیاس‌های رشد (مثل مقیاس بیلی) تصویر نسبتاً دقیقی از وضعیت کنونی کودک ارائه می‌دهند، اما در پیش‌بینی کارکرد آتی ارزش اندکی دارند. دست کم تا سه سالگی این نمرات کمکی به پیش‌بینی آتی نمی‌کنند. با نزدیک شدن به پنج سالگی رابطه نمرات کنونی و نمرات آتی افزایش می‌یابد. **نمرات هوش در اواخر کودکی از بهترین پیش‌بین‌های پیشرفت تحصیلی هستند.**

پیش‌بینی عملکرد آتی کودک از روی آزمون هوش چند مشکل دارد:

۱) هوش بهر بین نوپایی و نوجوانی نوسان زیادی دارد (ده تا بیست نمره).

۲) عوامل محیطی رشد شناختی را تحت تأثیر قرار می‌دهند، به خصوص نزدیک سه سالگی.

۳) خستگی و حواس پرتی کودک می‌تواند منجر شود که نمره او توانایی واقعی‌اش را منعکس نکند.

۴) نمرات آزمون نوباوگان همان ابعاد هوشی را که در سنین بالاتر اندازه گرفته می‌شود بررسی نمی‌کند. در آزمون‌های نوباوگان مواد ادراکی و حرکتی وجود دارد اما در آزمون کودکان بزرگ‌تر، بر مهارت‌های کلامی، مفهومی و حل مسئله تأکید می‌شود.

آزمون‌های نوباوگان برای آن‌هایی که نمره بسیار کم می‌گیرند، پیش‌بینی بلندمدت بهتری ارائه می‌کند. به همین دلیل از این آزمون‌ها بیشتر برای غربال کردن کودکانی استفاده می‌کنند که احتمالاً در آینده مشکلات رشدی خواهند داشت.

برخی به جای آزمون‌های نوباوگان، از اندازه‌گیری‌های پردازش اطلاعات استفاده می‌کنند. **سرعت خوگیری و برگشت به محرک دیداری**، هوش بهر را از اوایل کودکی تا اوایل بزرگسالی، بسیار خوب پیش‌بینی می‌کند. سرعت خوگیری و برگشت، شاخص اولیه بسیار مؤثری برای هوش است، زیرا حافظه و همچنین سرعت و انعطاف‌پذیری تفکر را، که در همه سنین مبنای رفتار هوشمندانه هستند، ارزیابی می‌کند.

تکلیف‌های پایداری شیء پیازه نیز هوش را پیش‌بینی می‌کنند، چون فرایند عقلانی اساسی یعنی مسئله‌گشایی را نشان می‌دهند.

به دلیل موارد مذکور، در مقیاس جدید بیلی مهارت‌های شناختی مثل خوگیری، پایداری شیء و طبقه‌بندی اضافه شده است.

محیط اولیه و رشد ذهنی

مشاهده خانه برای ارزیابی محیط (HOME) روشی برای گردآوری اطلاعات درباره محیط خانه از طریق مشاهده و مصاحبه با والدین است. نمرات HOME با عملکرد کودکان در آزمون روانی، همبستگی مثبت دارند. یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های HOME، میزان پاسخ‌دهی والدین است.

شش **مکانیسم تسهیل‌کننده رشدی**، شامل جنبه‌هایی از محیط منزل که برای رشد شناختی و روانی اجتماعی ضروری هستند، شناسایی شده‌اند که عبارت‌اند از: تشویق کودک برای اکتشاف محیط خود، تعلیم مهارت‌های شناختی و اجتماعی اساسی، تحسین و تشویق پیشرفت‌ها، هدایت و راهنمایی کودک در تمرین و توسعه مهارت‌های خود، خودداری از تنبیه، تمسخر، عدم تایید و ابراز ناخرسندی از اشتباهات ناخواسته و غیرعمدی، ترغیب و تشویق کودک به صحبت یا استفاده از سایر شیوه‌های نمادین برقراری ارتباط.

والدینی که از لحاظ ژنتیکی باهوش‌تر هستند تجربه‌های بهتری برای کودکان فراهم می‌کنند، علاوه بر آن فرزندان به دنیا می‌آیند که از لحاظ ژنتیکی باهوش‌تر هستند و تحریک بیشتری هم در والدینشان فراخوانی می‌کنند. این امر به **همبستگی ژنتیک محیط** اشاره دارد.

فرزندپروری محبت‌آمیز و پذیرا که با توانایی‌های فعلی کودک متناسب باشد، خیلی بهتر از نمره آزمون روانی اولیه، عملکرد بعدی کودک را پیش‌بینی می‌کند.

کودکان در خانواده‌های فقیر، کاهش تدریجی نمرات آزمون هوش را نشان می‌دهند و پیشرفت ضعیفی در مدرسه دارند. این مشکلات عمدتاً از محیط خانوادگی استرس‌زایی می‌شوند. مداخلاتی برای این کودکان طراحی شده است. در مداخله‌های مرکز محور، کودک وارد مهدکودک یا پیش‌دبستانی سازمان‌یافته می‌شود. در مداخلات خانه محور، با کار روی والدین در خانه مهارت‌های آن‌ها افزایش می‌یابد.

پژوهش‌ها (مثل اسپیداریان و CARE) نشان داده‌اند که مداخله زودهنگام می‌تواند کاهش نمرات هوش ناشی از فقر محیطی را تعدیل کند و باعث افزایش نمرات شود. مؤثرترین مداخلات آن‌هایی هستند که ۱) در اوایل زندگی ارائه شوند، ۲) مدت آن‌ها بسیار زیاد باشد، ۳) تجارب آموزش مستقیم فراهم کنند، ۴) رویکردی جامع داشته باشند (انواع خدمات) و ۵) متناسب با تفاوت‌ها و نیازهای فردی باشند.

نظریه اجتماعی فرهنگی ویگوتسکی: موقعیت اجتماعی رشد شناختی اولیه

از نظر ویگوتسکی، بسترهای اجتماعی بر رشد شناختی کودکان تأثیر دارند. کودکان از طریق تعامل با اعضای بزرگتر جامعه بر فعالیت‌ها مسلط می‌شوند و طوری فکر می‌کنند که در فرهنگ آن‌ها معنی دارد.

مفهوم **منطقه مجاور رشد یا پتانسیل رشد** که توسط ویگوتسکی مطرح شده است، به تکالیف دشواری اشاره دارد که کودک به تنهایی از پس آن بر نمی‌آید اما با کمک افراد ماهرتر قادر به انجام آن است.

وقتی توانایی کودک بیشتر می‌شود، بزرگسال کنار می‌کشد و به کودک اجازه می‌دهد مسئولیت بیشتری بر عهده بگیرد. این نوع آموزش به **داریست‌زنی** معروف است.

دیدگاه ویگوتسکی عمدتاً برای کودکان بزرگتر کاربرد دارد، یعنی زمانی که مهارت کودک در زبان و ارتباط اجتماعی بیشتر شده باشد. البته برای نوباوگان هم گسترش یافته است، چون آن‌ها هم توانایی‌هایی برای تعامل با والدینشان دارند.

رشد زبان**● نظریه‌های رشد زبان**

سه نظریه در مورد فراگیری زبان وجود دارد:

۱) دیدگاه رفتارگرا: بر اساس نظریه یادگیری کلاسیک اسکینر، زبان از طریق **شرطی‌سازی کنشگر** یاد گرفته می‌شود. واکنش‌های والدین به صداهای کودک نوعی پاداش است که او را تقویت می‌کند.

بر اساس نظریه یادگیری اجتماعی بندورا، یادگیری زبان از طریق **تقلید و تقویت** صورت می‌گیرد. یادگیری زبان مبتنی بر تقویت انتخابی است و کودکان برای گفتاری که هر چه بیشتر شبیه بزرگسال است، تقویت می‌شوند.

از جمله انتقادات به این دیدگاه این است که تقلید و تقویت، بیشتر حمایت‌کننده زبان هستند، نه توجیه‌کننده آن. کودکان گاهی کلماتی می‌گویند که هرگز نشنیده‌اند و مستقیماً یاد نگرفته‌اند.

۲) دیدگاه فطری نگر چامسکی: چامسکی معتقد بود مهارت زبان در ساختار مغز حک شده است. کودک به محض اینکه کلمات کافی را داشته باشد، زبان را می‌فهمد و به شکل قانونمند صحبت می‌کند.

از نظر او تمام کودکان، **وسيله فراگیری زبان (LAD)** دارند، سیستم فطری زیستی که دستور زبان همگانی یا مجموعه قواعد مشترک در تمام زبان‌ها را دارد.

برخی شواهد این دیدگاه را تأیید می‌کنند. نوزادان نسبت به صداهای گفتار حساس هستند و صدای انسان را ترجیح می‌دهند. همچنین، توالی مشابهی از یادگیری زبان در سراسر جهان وجود دارد.

مفهوم **دوره حساس** برای یادگیری زبان، نظریه چامسکی را تأیید می‌کند. هماهنگ با این مفهوم آن‌هایی که زبان اشاره را در نوجوانی یا بزرگسالی یاد گرفته‌اند، هرگز به اندازه آن‌هایی که این زبان را در کودکی آموخته‌اند ماهر نمی‌شوند.

برخی شواهد مخالف نیز وجود دارد. یک سیستم زیرساختی همگانی برای دستور کلیه زبان‌ها شناسایی نشده است. همچنین، کودکان طبق سرعتی که نظریه فطری نگر می‌گوید زبان را یاد نمی‌گیرند، بلکه تسلط آن‌ها تدریجی است که نشان می‌دهد کاوش و یادگیری بیشتر دخالت دارد.

منطقه زبان عمدتاً در نیمکره چپ قرار دارد که با نظر چامسکی مبنی بر اینکه مغز برای پردازش زبان آماده شده است، هماهنگ است. اما نقدهایی وجود دارد. مناطق زبان در قشر مخ زمانی رشد می‌کنند که کودک زبان را فراگیری کند. اگر نیمکره چپ در سال اول آسیب ببیند، سایر مناطق مسئولیت آن را به عهده می‌گیرند. جانبی شدن زبان در نیمکره چپ برای استفاده مؤثر از زبان ضروری نیست و چند منطقه قشر مخ بسته به مهارت‌های زبانی فرد، در فعالیت‌های زبان مشارکت دارند.

۳) دیدگاه تعامل‌گرا: طبق این دیدگاه توانایی‌های فطری و تأثیرات محیطی با هم تعامل می‌کنند. دو رویکرد تعامل‌گرا وجود دارد:

الف) دیدگاه پردازش اطلاعات: کودکان با به کارگیری توانایی‌های شناختی نیرومند به محیط زبان پیچیده خود معنی می‌دهند.

ب) تعامل‌گرایان اجتماعی: کودک فعال که برای معنی دادن به زبان استعداد دارد، به برقراری ارتباطات اجتماعی می‌پردازد که در رشد زبان نقش دارند. برخی دیدگاه پردازش اطلاعات را با دیدگاه فطری نگر چامسکی ترکیب می‌کنند و معتقدند که ساختارهای مغزی در کنار توانایی‌های شناختی کودک در رشد زبان نقش دارند.

بیشتر متخصصان، رویکرد تعامل‌گرا را قبول دارند. به طور کلی، **استعداد فطری، راهبردهای پردازش شناختی و تجربه اجتماعی** در رابطه با هر جنبه زبان به صورت متفاوتی عمل می‌کنند و بر پیشرفت زبان تأثیر می‌گذارند.

جنبه‌هایی از هر دو نظریه فطری نگر و یادگیری برای تبیین فراگیری زبان اشاره در کودکان ناشنوا به کار رفته است. فرزندان ناشنوای والدین ناشنوا، زبان علامتی را از والدین خود تقلید می‌کنند. آن‌ها با استفاده از حرکات دست‌ها ابتدا حرکاتی بی‌معنا را بارها تکرار می‌کنند که به آن **غان و غون کردن با دست** گفته می‌شود. وقتی این حرکات توسط والد تقویت می‌شود کودکان معانی آن‌ها را به هم ربط می‌دهند. با این حال برخی از این کودکان حتی وقتی الگویی وجود نداشته باشد زبان علامتی خاصی را می‌سازند. همچنین، غان و غون کردن دستی در همان سنی که غان و غون کردن آوایی در کودک شنوا دیده می‌شود شروع می‌شود. این موارد نشان می‌دهد فقط عوامل محیطی نمی‌تواند ظهور زبان را تبیین کند و پیشرفت در هر دو زبان محاوره و اشاره وابسته به ریش مغز است.

مغز در سال‌های نخست زندگی به شدت دستخوش تغییرات و سازمان‌دهی مجدد می‌شود که این تغییرات با تحول زبان در ارتباط است. گریه نوزادان تحت کنترل ساقه مغز و پل مغزی است که ابتدایی‌ترین بخش‌های مغز هستند. غان و غون کردن در پی ریش بخش‌هایی از قشر حرکتی ظاهر می‌شود. مسیری‌هایی که فعالیت‌های حرکتی و شنیداری را مرتبط می‌کنند تا اوایل سال دوم ریش نمی‌یابند. نواحی قشری مرتبط با تکلم حداقل تا اواخر سال‌های پیش از دبستان یا پس از آن، و در برخی موارد تا سنین بزرگ‌سالی، به طور کامل ریش نمی‌یابند. در نهایت، باید گفت مغز قابلیت فطری برای اکتساب زبان دارد که توسط تجربه، فعال یا محدود می‌شود.

● آماده‌شدن برای صحبت

نوزادان در ابتدا از طریق اصواتی نیازها و احساساتشان را بیان می‌کنند که به آن‌ها **گفتار پیش‌کلامی** گفته می‌شود. در ابتدا یک سری حروف صدادر دیده می‌شود که **زوزه کردن یا سرو صدا کردن (cooing)** نامیده می‌شود. از شش تا ده ماهگی، زنجیره‌هایی از حروف صامت و مصوت، مثل ما-ما، دیده می‌شود که **غان و غون کردن (babbling)** نامیده می‌شود.

سن شروع غان و غون کردن در همه جای دنیا یکسان است و صداهای مشابهی از همه کودکان (حتی کودکان ناشنوا) شنیده می‌شود؛ اما برای رشد بیشتر آن، شنیدن گفتار انسان لازم است. این صداهای گفتارمانند در کودکانی با آسیب شنوایی به تأخیر می‌افتد و در کودکان ناشنوا کلاً متوقف می‌شود.

نوزادان در شش ماهگی صداهای اصلی یا واج‌های زبان مادری را تشخیص می‌دهند و به آن حساس هستند. در حدود ده ماهگی حساسیت اولیه خود را به اصواتی که جزو زبان مادری آن‌ها نیستند از دست می‌دهند، گرچه توانایی درک آن را از دست نمی‌دهند.

کودکان از سن ۹ ماهگی از یک سری **ژست‌های بیانگر** استفاده می‌کنند:

۱) **ژست‌های متعارف اجتماعی**؛ مثلاً تکان دادن سر به معنای نه

۲) **ژست‌های بازنمایانه**؛ مثلاً بردن لیوان به سمت دهان برای درخواست آب

۳) **ژست‌های نمادین**؛ مثل فوت کردن به معنای داغ بودن یا بو کشیدن به معنای گل. ژست‌های نمادین همزمان با اولین کلمات ظاهر می‌شوند و کارکردی شبیه به واژگان دارند.

ژست‌های بیانگر پیش از آنکه خزانه لغات به ۲۵ واژه برسد پدیدار می‌شوند و هنگامی که کودک می‌تواند واژه‌های مربوط به این مفاهیم را به شکل گفتاری استفاده کند، از بین می‌روند. ژست‌های بیانگر به صورت طبیعی ظاهر می‌شوند و حتی در کودکان نابینا به اندازه کودک عادی وجود دارند. بنابراین به یک الگو یا مشاهده‌کننده بستگی ندارند، بلکه جزء لاینفک فرایند تکلم هستند.

● اولین کلمات

اولین کلمه‌ها در حدود یک سالگی (بین ده تا چهارده ماهگی) بیان می‌شوند و به این ترتیب **گفتار کلامی** شروع می‌شود؛ یعنی بیان مقصود از طریق ادای کلمات. در ابتدا کودکان از جملات یک‌کلمه‌ای استفاده می‌کنند که معمولاً تا هجده ماهگی طول می‌کشد. از حدود ۱۶ تا ۲۴ ماهگی یک **«انفجار نام‌گذاری»** رخ می‌دهد، یعنی تعداد کلمه‌ها به سرعت گسترش می‌یابد.

در حدود ۱۸ تا ۲۴ ماهگی (وقتی کلمات به ۲۰ تا ۲۵ تا می‌رسد) نخستین جملات به شکل ترکیبات دوکلمه‌ای آغاز می‌شود که **گفتار تلگرافی** نامیده می‌شود. گفتار تلگرافی فرمول ساده‌ای دارد و خطاهای دستوری فاحش به ندرت رخ می‌دهد.

در حدود سه سالگی گفتار پیچیده‌تر شده و قادرند منظور را به خوبی منتقل کنند. در سال‌های پیش‌دبستانی، سایر قواعد دستوری را یاد می‌گیرند. چون سرعت کلمه‌آموزی بین ۱۸ تا ۲۴ ماهگی بسیار زیاد است، برخی معتقدند جهش در واژگان رخ می‌دهد (انتقال از مرحله یادگیری کندتر به تندتر)؛ اما شواهد نشان می‌دهد اغلب کودکان افزایشی یکنواخت در سرعت کلمه‌آموزی دارند.

اولین کلمه‌ها بر مبنای **شالوده حسی حرکتی پیازه و طبقه‌بندی‌های کودک** استوار هستند. برخی کلمه‌های ابتدایی با دستاوردهای شناختی خاصی ارتباط دارند؛ مثل کلمه آهان در مرحله ششم حسی حرکتی.

به جز شناخت، هیجان‌ها هم بر یادگیری اولین کلمه‌ها تأثیر دارند. در ابتدا کلمه به شکل خنثی بیان می‌شود، چون باید با دقت گوش کنند و هیجان قوی دقت آن‌ها را مختل می‌کند؛ ولی در سنین بالاتر کلمات و هیجان ترکیب می‌شود. در پایان سال دوم هیجان‌های خود را بیان می‌کنند.

کودک در اولین کلمات خود خطاهایی دارد:

۱) کم‌گسترانی مصداق: استفاده از کلمات به شکل بسیار محدود؛ مثلاً کلمه عروسک فقط برای عروسک خودش.

۲) بیش‌گسترانی مصداق: به کار بردن یک کلمه درباره مجموعه‌ای از اشیای نامربوط؛ مثلاً اتومبیل برای همه وسایل نقلیه.

خطای بیش‌گسترانی دو چیز را نشان می‌دهد:

الف) حساسیت به طبقه‌بندی: یک کلمه برای همه چیزهایی که در یک طبقه هستند به کار می‌رود، چون هنوز در یادآوری کلمه مشکل دارند یا کلمات مناسب را یاد نگرفته‌اند.

ب) تمایز بین تولید زبان و درک زبان: درک زبان زودتر از تولید زبان رشد می‌کند. کودکان در تولید زبان بیشتر از درک زبان بیش‌گسترانی می‌کنند، یعنی تفاوت اشیاء را درک می‌کنند اما به همه با یک کلمه اشاره می‌کنند.

● تفاوت‌های فردی و فرهنگی در رشد زبان

چند عامل بر تفاوت‌های رشد زبان در کودکان تأثیر دارند:

جنسیت: دخترها در رشد اولیه و ازگان جلوتر هستند. رشد جسمانی سریع‌تر دختران، رشد نیمکره چپ را که مسئول گفتار است، تقویت می‌کند. شخصیت یا خلق و خو: کودکان خجالتی قبل از شروع به صحبت تلاش می‌کنند بیشتر بفهمند. وقتی شروع به صحبت می‌کنند و ازگان سریع افزایش می‌یابد، هرچند اندکی از همسالان عقب‌تر می‌مانند. کودکانی با خلق و خوی منفی زبان را کندتر فرا می‌گیرند زیرا تحریک‌پذیری هیجانی زیاد، آن‌ها را از پردازش اطلاعات زبانی منحرف می‌کند.

کیفیت گفت‌وگوی والدین و کودک: مادران با دختران بیشتر صحبت می‌کنند. والدین کودکان خجالتی کم‌تر از کودکان معاشرتی گفت‌وگو می‌کنند. جایگاه اجتماعی و اقتصادی خانواده: کودکان با جایگاه خانوادگی پایین‌تر، کم‌تر تحریک کلامی می‌شوند.

زبان‌های مختلف: نوع و تعداد واژه‌های کودکان در زبان‌های مختلف متفاوت است؛ برای مثال کلمات کوتاه زبان چینی برای کودک راحت‌تر است بنابراین تعداد بیشتری فرا می‌گیرند.

سبک‌های زبان‌آموزی: دو سبک زبان‌آموزی عبارت‌اند از:

۱) سبک اشاره‌ای: در این سبک، کلمات بیشتر به اشیاء اشاره دارند.

۲) سبک بیان‌گر: در این سبک، کلمات بیشتر به ضمائر و ضوابط اجتماعی اشاره دارند.

سبک‌های زبان‌آموزی، برداشت اولیه کودکان از وظایف زبان را نشان می‌دهد. کودکان در سبک اشاره‌ای، وظیفه کلمات را نامیدن چیزها می‌دانند. کودکان سبک بیان‌گر، وظیفه کلمات را صحبت درباره احساسات و نیازها می‌دانند.

واژگان در سبک اشاره‌ای زودتر رشد می‌کنند، چون در همه زبان‌ها برای اشیاء بیشتر از عبارات اجتماعی، کلمه وجود دارد. سبک‌های زبان‌آموزی با فرهنگ رابطه دارند؛ برای مثال فرهنگ آسیایی بیشتر بر کلمات اجتماعی و فرهنگ آمریکایی بیشتر بر نامیدن اشیاء تمرکز دارد.

● کمک به رشد زبان اولیه

والدین به چند طریق به رشد زبان کودک کمک می‌کنند:

۱) به زمزمه کردن و غان و غون کودک پاسخ می‌دهند.

۲) توجه مشترک: وقتی کودک و والد به یک نقطه نگاه می‌کنند، والد آنچه کودک می‌بیند را برای او می‌نامد و درباره اش صحبت می‌کند.

۳) تبادل یا الگوی نوبتی: نوباوه حرف می‌زند و والد متقابل حرف می‌زند و سپس منتظر می‌ماند تا کودک دوباره حرف بزند و به این شکل نوبت را تمرین می‌کنند (بازی دالی موشه).

بزرگ‌سالان در اغلب فرهنگ‌ها به صورت «گفتار خطاب به نوباوه» (گفتار کودکانه/ CDS) با کودکان صحبت می‌کنند. گفتار کودکانه با کودک بر چند راهبرد ارتباطی استوار است: توجه مشترک، رعایت نوبت، حساسیت والدین به ژست‌های پیش‌کلامی.

گفتار کودکانه و گفت‌وگوی والد-کودک؛ منطقه مجاور رشد (مفهوم مطرح‌شده توسط ویگوتسکی) را به وجود می‌آورد که زبان در آن گسترش می‌یابد. گفتار کودکانه به یادگیری سریع‌تر زبان مادری کمک می‌کند. اما برخی ارزشمندی آن را زیر سؤال برده‌اند و معتقدند گفتار بزرگ‌سالانه که پیچیدگی بیشتری دارد به یادگیری سریع‌تر زبان کمک بیشتری می‌کند. با این حال اطفال گفتار ساده و کودکانه را ترجیح می‌دهند. کودکان ناشنوا که والدین شنوا دارند از نظر رشد زبان، بازی و انمود کردن، عملکرد در مدرسه و مهارت‌های اجتماعی ضعیف‌تر از کودکان ناشنوایی هستند که والدین آن‌ها هم ناشنوا باشند. دلیل آن ارتباط والد و کودک است. والدین ناشنوا نیازهای فرزندشان را می‌دانند و کیفیت ارتباطشان شبیه والدین شنوا با کودکان شنوا است. ارتباط محدود و باعاطفه کم‌تر باعث می‌شود کودک از نظر کنترل کلامی بر رفتارش عقب باشد. منظور از کنترل کلامی رفتار، فکر کردن قبل از عمل و برنامه‌ریزی است. فرزندان ناشنوا والدین شنوا، اغلب مشکلات کنترل تکانه دارند.

آمادگی برای سوادآموزی

کتاب خواندن والدین برای کودکان بر کیفیت صحبت و خواندن و همچنین صمیمیت و مبادلات هیجانی تأثیرگذار است. والدین معمولاً از سه سبک برای خواندن استفاده می‌کنند:

۱) توصیف‌کننده: توصیف ماجرای عکس‌ها و تصاویر

۲) تفهیم‌کننده: تشویق کودک به فهم معنای داستان و استنباط و پیش‌بینی

۳) مرورکننده: توضیح دربارهٔ مضمون کتاب، سپس خواندن کتاب و در انتها سؤال کردن دربارهٔ آن

استفاده از سبک توصیف‌کننده بیشترین فایده را برای رشد خزانه لغات و مهارت نوشتاری دارد. برای کودکانی که خزانه لغات وسیعی دارند، سبک مرورکننده مفیدتر است.

روش **خواندن مشترک (دو نفره)** هم برای کودکان بهنجار هم مبتلا به تأخیر زبانی و مشکلات رشدی در زمینهٔ خواندن، مناسب است. این روش به سبک توصیف‌کننده شبیه است و به تکرار و بسط دادن گفته‌های کودک، تصحیح پاسخ غلط، کمک در موقع نیاز و تشویق می‌پردازد.

خلاصه فصل

ذهن کودک ساختارهای روان‌شناختی را طی رشد تدریجی تغییر می‌دهد که با واقعیت بیرونی بهتر تطابق پیدا کند. پیازه این ساختارهای روان‌شناختی را طرحواره نامید.

دو فرایند در چگونگی تغییر طرحواره‌ها نقش دارد: انطباق (سازش) و سازمان‌دهی.

انطباق شامل دو فرایند درونی‌سازی و برونی‌سازی است.

وقتی کودک خیلی تغییر نمی‌کند، در حال درون‌سازی است. این حالت تعادل شناختی نام دارد.

منظور از سازمان‌دهی، تغییر طرحواره‌ها به شکل درونی و جدا از تماس با محیط است.

در آغاز مرحله حسی‌حرکتی کودک محیط را به شکل هدفمند کاوش نمی‌کند، بلکه به واکنش چرخشی می‌پردازد.

پیاژه بازتاب‌ها را عناصر اصلی هوش حسی‌حرکتی می‌دانست.

واکنش‌های چرخشی اولیه، به سمت بدن کودک است.

واکنش چرخشی ثانوی تکرار رویدادهایی است که خود کودک ایجاد کرده است و معطوف به محیط بیرون است.

ترکیب واکنش‌های چرخشی ثانوی باعث دوتغییر شناختی مهم می‌شود: ۱) رفتار عمدی و هدف‌گرا، ۲) پایداری شیء یا شیء دائم

واکنش چرخشی سوم تجربی و خلاق است. کودک به پایداری شیء پیشرفته می‌رسد و خطای جست‌وجوی AB دیده نمی‌شود.

تقلید معوق، یعنی توانایی یادآوری و تقلید رفتارهایی که الگوی آن مستقیماً حضور ندارد.

در پایان مرحله حسی- حرکتی دیدگاهی میان‌اگرایی (عینی) نسبت به جهان شکل می‌گیرد.

طرفداران دیدگاه دانش‌آسایی، معتقدند کودکان با سیستم‌های دانش فطری یا زمینه‌های تفکر آسایی به دنیا می‌آیند.

توجه بیشتر به محرک جدید نسبت به محرک قدیمی، رجحان تازگی نامیده می‌شود، که نشانه حافظه بازشناسی دیداری است.

حافظه حسی در سنین مختلف ثابت است.

حافظه فعال بخش هشیار ذهن است که اطلاعات محدودی را نگه می‌دارد و فعالانه روی آن‌ها کار می‌کند.

ساده‌ترین شکل حافظه، بازشناسی است که در ماه‌های اول وجود دارد.

اولین طبقه‌بندی‌ها ادراکی هستند یعنی طبقه‌بندی براساس شباهت ظاهری یا عناصر برجسته اشیاء

در دیدگاه سیستم‌های پویا، هر پیشرفت شناختی بررسی می‌شود تا دریابند چطور از سیستم پیچیده دستاوردهای قبلی و هدف‌های جاری کودک حاصل شده است.

ماهیت هوش مورداختلاف است اما به طور کلی رفتار هوشمندانه رفتاری هدف‌گرا و انطباقی است یعنی معطوف به سازگاری با شرایط زندگی.

مفهوم منطقه مجاور رشد یا پتانسیل رشد توسط ویگوتسکی مطرح شده است، به تکالیف دشواری اشاره دارد که کودک به تنهایی از پس آن برنمی‌آید اما با کمک افراد ماهرتر قادر به انجام آن است.

وقتی توانایی کودک بیشتر می‌شود، بزرگسال کنار می‌کشد و به کودک اجازه می‌دهد مسئولیت بیشتری برعهده بگیرد، به این نوع آموزش داربست‌زنی می‌گویند.

سه نظریه درباره فراگیری زبان وجود دارد: دیدگاه رفتارگرا، فطری نگر چامسکی و دیدگاه تعامل گرا. استعداد فطری، راهبردهای پردازش شناختی و تجربه اجتماعی در رابطه با هر جنبه زبان به صورت متفاوتی عمل می کند و بر پیشرفت زبان اثر می گذارند. اولین کلمه ها (در حدود یک سالگی) بر مبنای شالوده حسی حرکتی پیایزه و طبقه بندی کودک استوار است.

سؤالات کنکور کارشناسی ارشد

۱) از جمله ویژگی های گفتار تلگرافی کدام است؟ (ارشد ۱۳۸۰)

- ۱) فاقد نوعی نظم و قاعده است.
 ۲) معمولاً از سه سالگی به بعد ظاهر می شود.
 ۳) از سن دو سالگی به بعد ظاهر می شود.
 ۴) ظهور آن با به کارگیری حروف اضافه و ربطی است.

۲) کدام عبارت در مورد هوش بهر صحیح تر است؟ (ارشد ۱۳۸۱)

- ۱) هوش بهر در طول زندگی تغییرات بارزی دارد.
 ۲) هوش بهر با افزایش سن کودک ثبات بیشتری می یابد.
 ۳) نمره های هوش بهر توانایی های ذاتی را اندازه گیری می کنند.
 ۴) آزمون های هوش موفقیت قبلی فرد را اندازه گیری می کنند، نه استعداد را.

۳) واکنش های چرخشی نخستین (اولین انطباق های آموخته شده) از نظر پیایزه در چه سنینی انجام می شود؟ (ارشد ۱۳۸۶)

- ۱) تا ۳ ماهگی
 ۲) ۴ تا ۸ ماهگی
 ۳) ۸ تا ۱۲ ماهگی
 ۴) بعد از یک سالگی

۴) کودکان دوساله مثلاً از کلمه هایو برای سگ ها، گاوها، گربه ها، و گوسفندان استفاده می کنند. استفاده از کلمه هایو به احتمال زیاد نشان می دهد که به طور کلی کودکان دوساله: (ارشد ۱۳۸۶)

- ۱) هنوز هر بعدی از جهان را همانند بزرگ سالان متمایز نکرده اند.
 ۲) بر این باورند که سگ ها، گاوها، گربه ها و گوسفندان مثل هم هستند.
 ۳) برای واژه هایو یک معنی وسیعی قائلند.
 ۴) در برابر قراردادهای بزرگ سالان در مورد استفاده از این واژه مقاومت نشان می دهند.

۵) مفهوم انطباق از نظر پیایزه چیست؟ (ارشد ۱۳۸۶)

- ۱) ساختارهای ذهنی با دنیای بیرونی تناسب پیدا می کند.
 ۲) توازن بین ساختارهای درونی و اطلاعاتی کسب شده از محیط ایجاد می شود.
 ۳) ساختارهای بدن با دنیای درون تناسب پیدا می کند.
 ۴) توازن بین شناخت بزرگ سالان و کودکان وجود داشته باشد.

۶) رشد زبان کودکان تا سن هجده ماهگی به درک و دانستن چند کلمه می رسد؟ (ارشد ۱۳۸۷)

- ۱) ۵۰
 ۲) ۱۰۰
 ۳) ۱۵۰
 ۴) ۲۵۰

۷) کدام یک از موارد زیر اساسی ترین نقطه ضعف رویکرد پردازش اطلاعات است؟ (ارشد ۱۳۹۰)

- ۱) نمی تواند میزان توانایی بازنمایی تجربه ها را مشخص کند.
 ۲) نوبواگان را موجودات شناختی پیشرفته ای قلمداد می کند.
 ۳) نمی تواند عناصر شناختی را به طور روشن بیان کند.
 ۴) نمی تواند عناصر شناختی را در قالب یک نظریه جامع کنار هم قرار دهد.

۸) معمولاً اولین کلمه قابل تشخیص را کودکان در حدود چند ماهگی بیان می کنند؟ (ارشد ۱۳۹۰)

- ۱) ۱۲
 ۲) ۸
 ۳) ۱۰
 ۴) ۱۵

۹) محیط از نظر پیایزه برای کودک در چه چیزی تعریف می شود؟ (ارشد ۱۳۹۰)

- ۱) محیط اجتماعی
 ۲) محیط فرهنگی
 ۳) محیط اجتماعی، فرهنگی، خانوادگی و فیزیکی
 ۴) محیط فیزیکی اطراف کودک

۱۰) اولین حافظه قابل تشخیص در شیرخواران دو تا سه ماهه کدام است؟ (ارشد ۱۳۹۱)

- ۱) ضمنی (۲) بازشناسی (۳) کوتاه مدت (۴) شنیداری

۱۱) خطای کم‌گسترانی مصداق ناظر بر کاربرد کدام موضوع است؟ (ارشد ۱۳۹۲)

- ۱) مصداق محدود برای کلمات جدید (۲) محدود همه کلمات یادگرفته شده
 ۳) یک کلمه در مورد مجموعه گسترده‌تر اشیا (۴) واژه‌ای بسیار محدود برای یک مصداق
 ۱۲) در کدام نظریه یادگیری زبان، بر دستگاه فراگیری زبان که در درون مغز تعبیه شده است تأکید می‌شود؟ (ارشد ۱۳۹۳)
- ۱) چامسکی (۲) بندورا (۳) اسکینر (۴) توماسلو

۱۳) طبق نظریه ژان پیاژه، کدام یک از رویدادهای زیر در مرحله حسی حرکتی کودک به وقوع می‌پیوندد؟ (ارشد ۱۳۹۳)

- ۱) فعالیت هدفمند ندارد. (۲) اشیا را بر حسب یک ویژگی طبقه‌بندی می‌کند.
 ۳) تفکرش خودمحور است. (۴) به مفهوم پایداری شیء می‌رسد.

۱۴) دیدگاه ویگوتسکی در روانشناسی رشد چه نامیده می‌شود؟ (ارشد ۱۳۹۳)

- ۱) روانی اجتماعی (۲) روانی جنسی (۳) شناختی رشدی (۴) اجتماعی فرهنگی

۱۵) رابطه عقاید و آداب و رسوم خاص در یک فرهنگ با رشد روانی، مورد علاقه کدام یک از رویکردهای نظری رشد است؟ (ارشد ۱۳۹۴)

- ۱) نظریه ویگوتسکی (۲) نظریه پیاژه
 ۳) نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی (۴) نظریه کردارشناسی

۱۶) کدام یک از روانشناسان ذیل معتقد است که به کمک آموزش و بازی می‌توان کودکان را به سطح رشد بالقوه رسانید؟ (ارشد ۱۳۹۴)

- ۱) ویگوتسکی (۲) پیاژه (۳) پاولف (۴) آوریل

۱۷) اینکه کودکی در سخن گفتن به جای «لباس من» بگوید «من لباسی» چه نوع خطایی را مرتکب شده و فراوانی آن چگونه است؟ (ارشد ۱۳۹۵)

- ۱) دستوری با فراوانی زیاد (۲) معانی با فراوانی کم (۳) مفهومی با فراوانی زیاد (۴) دستوری با فراوانی کم

۱۸) این عقیده که رشد شناختی کودکان وابسته به حمایت بزرگسالان است متعلق به چه کسی است؟ (ارشد ۱۳۹۵)

- ۱) پیاژه (۲) والن (۳) ویگوتسکی (۴) اریکسون

۱۹) کودکی طبقه‌بندی اشیا را بر اساس کارکرد آن‌ها انجام می‌دهد. وی چه نوع طبقه‌بندی را انجام داده است؟ (ارشد ۱۳۹۵)

- ۱) ادراکی (۲) مفهومی (۳) کنشگر (۴) پدیداری

۲۰) روش اکتشاف عمدی مثل استفاده از تکه‌ای چوب برای به دست آوردن اسباب بازی که دور از دسترس است، از ویژگی‌های کدام زیرمرحله حسی حرکتی است؟ (ارشد ۱۳۹۶)

- ۱) واکنش چرخشی اولیه (۲) واکنش چرخشی ثانویه (۳) واکنش چرخشی سوم (۴) بازنمایی ذهنی

۲۱) از نظر پیاژه، عناصر اصلی هوش حسی حرکتی چیست؟ (ارشد ۱۳۹۸)

- ۱) محرک خواهی (۲) هماهنگی چشم و دست (۳) بازتاب‌ها (۴) رفتار عمدی یا هدفگرا

۲۲) این عقیده که رشد شناختی کودکان وابسته به حمایت بزرگسالان است توسط چه کسی مطرح شد؟ (ارشد ۱۳۹۹)

- ۱) پیاژه (۲) اریکسون (۳) بالبی (۴) ویگوتسکی

۲۳) در کدام روش، خوزدایی نسبت به یک محرک خاص که با تجارب قبلی کودک همخوانی ندارد، این‌گونه تفسیر می‌شود که محرک جدید، به نظر کودک تعجب‌آور و غیرعادی است؟ (ارشد ۱۴۰۲)

- ۱) میکروژنتیک (۲) تخطی از انتظارات (۳) ارزیابی رفتار برزانتون (۴) رجحان دیداری

۲۴) بنا بر نظریه پیاژه، «مفهوم پایداری شیء» در چه مرحله‌ای از رشد شناختی قرار می‌گیرد؟ (ارشد ۱۴۰۲)

- ۱) چهارم حسی حرکتی (۲) پیش مفهومی از تفکر پیش عملیاتی

- ۳) تفکر عملیات عینی (محسوس) (۴) تفکر عملیات صوری (انتزاعی)

۲۵) در ارتباط با رشد زبان، مرحله «پیام‌های تکواژه‌ای» در چند ماهگی پدیدار می‌گردد؟ (دکتری ۱۳۹۱)

۱) ۱۱-۷ (۲) ۲) ۱۲-۱۸ (۳) ۳) ۱۹-۲۴ (۴) ۴) ۳۶-۵۴

۲۶) دیدگاه‌های متفاوت و مهم در رشد زبان کدامند؟ (دکتری ۱۳۹۲)

۱) رفتارگرا- فطری‌نگر- زیستی
 ۲) رفتارگرا- فطری‌نگر- تعامل‌گرا
 ۳) زیستی- فطری‌نگر- تعامل‌گرا
 ۴) تحولی- رفتارگرا- تعامل‌گرا

۲۷) تقلید کردن از رفتارهای تازه و توانایی جست و جو کردن در چند مکان برای یافتن شیء که پنهان شده در کدام مرحله از مراحل نظریه شناختی رشدی پیازه اتفاق می‌افتد؟ (دکتری ۱۳۹۲)

۱) بازنمایی ذهنی
 ۲) واکنش‌های چرخشی ثانوی
 ۳) هماهنگی واکنش‌های چرخشی ثانوی
 ۴) واکنش چرخشی سوم

۲۸) کودک در ورود اطلاعات روش‌ها، مهارت‌ها و استراتژی‌هایی به کار می‌بندد. این‌ها با کدام حافظه می‌باشد؟ (دکتری ۱۳۹۳)

۱) حافظه حسی (۲) حافظه کوتاه‌مدت (۳) حافظه بلندمدت (۴) همه حافظه‌ها

۲۹) کدام حافظه دانش اساسی لازم برای حل مسئله را در اختیار حافظه کوتاه‌مدت قرار می‌دهد؟ (دکتری ۱۳۹۳)

۱) حافظه حسی (۲) حافظه درازمدت (۳) خود حافظه کوتاه‌مدت (۴) حافظه کوتاه‌مدت و حسی

۳۰) کدام مفهوم با نظریه فطری‌نگر چامسکی در مورد زبان هماهنگ است؟ (دکتری ۱۳۹۴)

۱) دوره حساس (۲) شرطی‌سازی کنشگر (۳) پردازش اطلاعات (۴) انعطاف‌پذیری مغز

۳۱) منظور از برون‌سازی در نظریه رشد شناختی پیازه چیست؟ (دکتری ۱۳۹۴)

۱) سازمان‌بندی طرح‌واره‌ها در تعامل با محیط (۲) جذب اطلاعات ویژگی‌ها در طرح‌واره‌ها
 ۳) هماهنگ نمودن طرح‌واره‌ها با واقعیت (۴) سازگاری ارگانیزم با محیط خارج

۳۲) تنوع و تغییر در تکرار یک عمل در دوره حسی حرکتی در کدام واکنش‌های کودک دیده می‌شود؟ (دکتری ۱۳۹۵)

۱) واکنش چرخشی ثانویه (۲) واکنش چرخشی سوم (۳) تقلید معوق (۴) واکنش درون‌سازی

۳۳) کودکی چهارماهه تصادفاً به یک اسباب‌بازی آویزان لگد زد و حرکت پاندولی ایجاد کرد و سه روز بعد سعی کرد این نتیجه را تکرار کند و ضربه‌زنی را با خوشحالی تکرار کرد. این فرایند طبق نظریه پیازه چه نامیده می‌شود؟ (دکتری ۱۳۹۵)

۱) واکنش چرخشی ثانوی (۲) واکنش چرخشی نخستین (۳) بازنمایی ذهنی (۴) پایداری شیء

۳۴) کدام یک از موارد زیر در اولین مراحل بازشناسی انجام می‌شود؟ (دکتری ۱۳۹۶)

۱) استفاده از اطلاعات شبکه‌ای جهت توصیف اشیاء (۲) مقایسه اشیاء با آنچه در حافظه است
 ۳) استفاده از اطلاعات پیرامون محیط شیء درک شده (۴) تمایز بین اشیاء از نظر زمان و مکان

۳۵) تشکیل مفهوم پایداری شیء در دیدگاه پیازه به کدام دوره رشدی مربوط می‌شود؟ (دکتری ۱۳۹۶)

۱) حسی حرکتی (۲) پیش عملیاتی (۳) عملیاتی عینی (۴) تفکر صوری

۳۶) براساس نظریه یادگیری اجتماعی، یادگیری زبان مبتنی بر کدام مورد است؟ (دکتری ۱۴۰۱)

۱) بازدارندگی (۲) تقویت انتخابی (۳) فرهنگ‌پذیری (۴) استدلال شهودی

۳۷) اندرو متلزوف، پژوهشگر حوزه روانشناسی تحولی، کدام مفهوم پیازه را به چالش کشیده است؟ (دکتری ۱۴۰۲)

۱) تقلید تأخیری (۲) نگهداری ذهنی (۳) پایداری شیء (۴) تعادل جویی

گزینه ۳

در سال دوم، وقتی کلمات به دویست تا می‌رسد ترکیبات دوکلمه‌ای آغاز می‌شود که گفتار تلگرافی نامیده می‌شود.

گزینه ۲

نمرات هوش بهر تا سنین نوجوانی نوساناتی دارند اما در حدود شش سالگی تقریباً پایدار شده و می‌توانند عملکرد بعدی را پیش‌بینی کنند. نمرات هوش بهر نمی‌توانند به طور کامل توانایی هر کودک را نشان دهند زیرا تحت تأثیر عوامل موقعیتی و فرهنگی نیز قرار دارند.

گزینه ۳

در مرحله دوم حسی حرکتی (یک تا چهار ماهگی) واکنش‌های چرخشی نخستین یا اولیه دیده می‌شود. واکنش‌های چرخشی اولیه، به سمت بدن کودک است، کاملاً محدود است و مربوط به نیازهای اساسی است.

گزینه ۴

بیش‌گسترانی مصداق یعنی به کار بردن یک کلمه درباره مجموعه‌ای از اشیای نامربوط، مثل هاپو برای همه حیوانات. خطای بیش‌گسترانی دو چیز را نشان می‌دهد:

۱) حساسیت به طبقه‌بندی: یک کلمه برای همه چیزهای یک طبقه به کار می‌رود، چون هنوز در یادآوری کلمه مشکل دارند یا کلمات مناسب را یاد نگرفته‌اند. ۲) تمایز بین تولید زبان و درک زبان: درک زبان زودتر از تولید زبان رشد می‌کند. کودکان در تولید زبان بیشتر از درک زبان بیش‌گسترانی می‌کنند، یعنی تفاوت اشیا را درک می‌کنند اما به همه با یک کلمه اشاره می‌کنند. کودکی که از کلمه هاپو برای انواع حیوانات استفاده می‌کند، از تفاوت آن‌ها آگاه است (بنابراین گزینه ۲ صحیح نیست) اما کلمه یکسانی را برای همه اجزای یک طبقه استفاده می‌کند (پذیرش گزینه ۳).

گزینه ۵

منظور از انطباق، ساختن طرح‌واره‌ها از طریق تعامل مستقیم با محیط است. انطباق شامل دو فرایند درون‌سازی و برون‌سازی است. منظور از درون‌سازی استفاده از طرح‌واره‌های موجود برای تعبیر دنیای بیرونی است. منظور از برون‌سازی ایجاد طرح‌واره تازه برای متناسب شدن با محیط است. حرکت مداوم بین درون‌سازی و برون‌سازی باعث ایجاد طرح‌واره‌های مؤثرتر می‌شود.

گزینه ۶

از ۱۸ تا ۲۴ ماهگی کودک با سرعت بالایی کلمات را فرا می‌گیرد و تعداد کلمات به ۲۰۰ تا ۲۵۰ کلمه می‌رسد.

گزینه ۷

بزرگ‌ترین نقطه قوت دیدگاه پردازش اطلاعات، بزرگ‌ترین نقطه ضعف آن هم هست. این رویکرد شناخت را به عناصر تشکیل‌دهنده آن (توجه، طبقه‌بندی، حافظه و ادراک) تجزیه می‌کند و نظریه جامعی ارائه نمی‌کند.

گزینه ۸

اولین کلمات قابل تشخیص در حدود یک سالگی (دوازده ماهگی) شنیده می‌شوند. این کلمات بر مبنای شالوده حسی حرکتی پیازه و طبقه‌بندی‌های کودک استوار هستند.

گزینه ۹

از نظر پیازه، کودکان کاوشگران فعالی هستند که با عمل مستقیم روی محیط تفکر خود را پرورش می‌دهند. منظور از محیط در نظریه پیازه، محیط فیزیکی است که کودک در آن به دست‌ورزی و کار روی اشیا می‌پردازد.

گزینه ۱۰

ساده‌ترین شکل حافظه، بازشناسی است که از ماه‌های اول وجود دارد. در بازشناسی فقط باید تشخیص دهید که این محرک شبیه محرکی است که قبلاً دیده‌اید.

گزینه ۱۱

کودک در اولین کلمات خود دو خطا دارد:

۱) کم‌گسترانی مصداق: استفاده از کلمات به شکل بسیار محدود؛ مثل کلمه عروسک فقط برای عروسک خودش. ۲) بیش‌گسترانی مصداق: به کار بردن یک کلمه درباره مجموعه‌ای از اشیای نامربوط؛ مثل اتومبیل برای همه وسایل نقلیه.

گزینه ۱۲

از نظر چامسکی تمام کودکان، وسیله فراگیری زبان (LAD) دارند، سیستم فطری زیستی که دستور زبان همگانی یا مجموعه قواعد مشترک در تمام زبان‌ها را دارد.

گزینه ۱۳

پایداری شیء یعنی آگاهی از اینکه وقتی اشیا دور از دید هستند هنوز وجود دارند. پایداری شیء از دستاوردهای دوره حسی حرکتی (دو سال اول زندگی) است.

گزینه ۱۴

بر اساس نظریه اجتماعی فرهنگی ویگوتسکی، کودکان از طریق تعامل با اعضای بزرگ‌تر جامعه بر فعالیت‌ها مسلط می‌شوند و طوری فکر می‌کنند که در فرهنگ آن‌ها معنی دارد.

کودک با این روش اکتشافی عمدی، به کاوش آگاهانه محیط می‌پردازد و بهتر می‌تواند مسائل را حل کند.

۲۱) گزینه ۳

مرحله اول حسی حرکتی با ظهور بازتاب‌ها مشخص می‌شود. بازتاب‌ها پاسخ‌های فطری و خودکار کودک هستند. پیازه بازتاب‌ها را عناصر اصلی هوش حسی حرکتی می‌دانست. طرح‌واره‌ها از بازتاب‌هایی تشکیل می‌شوند که وقتی در مورد محیط به کار می‌روند به تدریج تغییر می‌کنند.

۲۲) گزینه ۴

از نظر ویگوتسکی بسترهای اجتماعی بر رشد شناختی کودکان تأثیر دارند. کودکان از طریق تعامل با اعضای بزرگ‌تر جامعه بر فعالیت‌ها مسلط می‌شوند و طوری فکر می‌کنند که در فرهنگ آن‌ها معنی دارد.

۲۳) گزینه ۲

پژوهش‌ها نشان می‌دهد کودکان زودتر از آن‌چه پیازه گفت به توانایی‌های شناختی می‌رسند.

یکی از روش‌هایی که استفاده می‌شود تا معلوم شود کودک چه چیزی می‌داند، روش تخطی از انتظارات یا نقض انتظار است. در این روش کودک را با یک رویداد مادی مواجه می‌کنند تا با آن‌چه بخیرد یا یک رویداد مورد انتظار و یک رویداد غیرمنتظره را به او نشان می‌دهند. توجه بیشتر به رویداد غیرمنتظره، نشان خواهد داد که کودک از واقعیت مادی آگاه است و انحراف از آن او را شگفت‌زده می‌کند. روش نقض انتظار نشان می‌دهد کودکان کوچک‌تر هم از ویژگی‌های اشیا و قوانین مادی آگاه هستند و این آگاهی مدت‌ها قبل از اینکه کودک بتواند آن‌ها را نشان دهد وجود دارند.

۲۴) گزینه ۱

کودک در مرحله چهارم حسی حرکتی به مفهوم پایداری شیء می‌رسد، گرچه هنوز خطای جستجوی AB دیده می‌شود که در مرحله بعد رفع خواهد شد.

۱۵) گزینه ۱

بر اساس نظریه اجتماعی فرهنگی ویگوتسکی، کودکان از طریق تعامل با اعضای بزرگ‌تر جامعه بر فعالیت‌ها مسلط می‌شوند و طوری فکر می‌کنند که در فرهنگ آن‌ها معنی دارد.

۱۶) گزینه ۱

مفهوم منطقه مجاور رشد یا پتانسیل رشد که توسط ویگوتسکی مطرح شده است به تکالیف دشواری اشاره دارد که کودک به تنهایی از پس آن بر نمی‌آید اما با کمک افراد ماهرتر قادر به انجام آن است. در واقع کودک به صورت بالقوه توانایی‌هایی دارد که می‌تواند با کمک بزرگسالان آن‌ها را بالفعل کند.

۱۷) گزینه ۴

وقتی کودکان نوپا ۲۰ تا ۲۵۰ کلمه را تولید کردند، ترکیب دو کلمه را شروع می‌کنند: «کفش مامان»، «برو ماشین»، «شیرینی بیشتر». این اظهارات دو کلمه‌ای، گفتار تلگرافی نامیده می‌شود. کودکان نوپا به ندرت مرتکب خطاهای دستوری فاحش می‌شوند، مثلاً به جای گفتن «صندلی من» بگویند «من صندلی».

۱۸) گزینه ۳

از نظر ویگوتسکی بسترهای اجتماعی بر رشد شناختی کودکان تأثیر دارند. کودکان از طریق تعامل با اعضای بزرگ‌تر جامعه بر فعالیت‌ها مسلط می‌شوند و طوری فکر می‌کنند که در فرهنگ آن‌ها معنی دارد.

۱۹) گزینه ۲

اولین طبقه‌بندی‌ها ادراکی هستند یعنی طبقه‌بندی بر اساس شباهت ظاهری یا عنصر برجسته اشیا (قراردادن چرخ در طبقه وسیله نقلیه). در نیمسال دوم، طبقه‌بندی‌ها مفهومی هستند، یعنی طبقه‌بندی بر اساس عملکرد و رفتار مشترک (قرار دادن قاشق در وسایل آشپزخانه).

۲۰) گزینه ۳

واکنش چرخشی سوم تجربی و خلاق است یعنی کودک با تکرار رفتارهای متنوع، نتایج جدیدی ایجاد می‌کند.

پاسخ تشریحی کنکور دکتری

۲۵) گزینه ۲

اولین کلمه‌ها در حدود یک سالگی (۱۲ ماهگی) بیان می‌شوند. در ابتدا کودکان از جملات یک‌کلمه‌ای استفاده می‌کنند که معمولاً تا هجده ماهگی طول می‌کشد. بنابراین از دوازده تا هجده ماهگی تک‌کلمه‌ها را می‌بینیم.

۲۶) گزینه ۲

سه نظریه در مورد فراگیری زبان وجود دارد: ۱) دیدگاه رفتارگرا: شرطی‌سازی کنشگر و تقلید موجب یادگیری کلمات

می‌شوند. ۲) دیدگاه فطری نگر چامسکی: مهارت زبان در ساختار مغز حک شده است. تمام کودکان، وسیله فراگیری زبان (LAD) دارند، سیستم فطری زیستی که دستور زبان همگانی، یا مجموعه قواعد مشترک در تمام زبان‌ها را دارد. ۳) دیدگاه تعامل‌گرا: توانایی‌های فطری و تأثیرات محیطی با هم تعامل می‌کنند.

۲۷) گزینه ۴

در مرحله پنجم حسی حرکتی (واکنش‌های چرخشی سوم) پایداری شیء کامل می‌شود و خطای جست‌وجوی AB دیده نمی‌شود. بر این اساس